

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 8 (585)

Solidarumo eisena – žygis už mokslą

Pasaulinę Žemės dieną – 2017 m. balandžio 22 d. – pasaulis kyla į Žygį už mokslą. Ši taiki akcija yra pirmasis globalaus judėjimo, skelbiančio gyvybiškai svarbią mokslo reikšmę mūsų sveikatai, saugumui, ekonomikai ir valdymui, žingsnis. Žygį už mokslą (angl. *March for Science*) inicijavo JAV mokslininkai, protestuodami prieš naujosios administracijos pasisakymus, kuriais kvestionuojami mokslo tyrimais grįsti klimato atšilimo faktai. Ši akcija vienu metu vyko daugelyje pasaulio miestų, tarp kurių buvo ir Vilnius.

Mokslininkų darbai – svarbūs visiems

Botanikos ir genetinės katedros profesorius Juozas Lazutka kalbėjo: „Su kolegomis nusprendėme, kad ir Lietuva turi solidarizuotis su JAV mokslininkais. Tai bus „maršas mokslui“ arba „už mokslą“, kuriame kviečiami dalyvauti visi neabejingi mokslui žmonės, ne tik mokslininkai ir tyrėjai, bet ir studentai, mokytojai – visi, kurie suvokia mokslo vertę ir pasisako už atsakingą, mokslo tyrimų paisančią bei gamtinę ir kultūrinę aplinką tausojančią politiką. Visi žmonės kasdien

naudojasi mokslo rezultatais. Už paprastų dalykų slypi kruopštus mokslininkų darbas. Būtų puiku, jei prisijungtų verslo žmonės, bent jau tie, kurių verslo pagrindą sudaro mokslo rezultatai.“

Biochemijos ir molekulinės biologijos katedros dėstytojas dr. Saulius Serva skatina solidarizuotis su mokslininkais, nes „mokslas, mokslininkai ir žiniomis grįstas pasaulis yra pavojuje. Archajiška mokslo finansavimo politika, biurokratizuotas požiūris į aukštojo mokslo ir studijų sistemas, lyderystės mokslo politikoje stoka žudo mūsų šalį, kurios vienintelė išlikimo galimybė – inovacijomis pagrįsta ekonomika. Turime daug iššūkių, kuriuos privalome nugalėti. Mokslo žinių ignoravimas žeidžia mus visus, kelia pavojų mūsų sveikatai, maistui, aplinkai ir darbui. Atėjo laikas visiems neabejingiems mokslui žmonėms išeiti į gatves ir būti išgirstiems“.

Kiekviena prie maršo prisijungianti šalis kelia ne tik globalias, bet ir savas problemas. Naujosios literatūros tyrinėtoja dr. Viktorija Šeina-Vasiliauskienė sako, kad „akcija siekiama atkreipti dėmesį ne tik į gamtosaugos problemas, bet ir į mokslo įtaką visuomenės

gerovei bei demokratiniams procesams. Lietuvoje Žygis už mokslą turi ir papildomą reikšmę – aukštojo mokslo finansavimo krizės ir sisteminės pertvarkos akivaizdoje pasisakome už mokslo finansavimo didinimą ir mokslininko profesijos prestižo atkūrimą“.

Humanitariniai mokslai neturi būti taikomi prie rinkos

Kalbos apie tai, kad mokslas turi visur taikytis prie verslo sąlygų, visiškai netinka humanitariniams mokslams. Jie kuria nematerialią vertę, stiprina kultūrą, tapatybę, ugdo pilietiškumą. Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto direktorius dr. Mindaugas Kvietkauskas primena liūdną humanitarinių mokslų situaciją, kurią jis aprašė 2016 m. išleistoje esė knygoje „Uosto fuga“: „Visur tas pats: biurokratizacija, vis absurdiškesni reglamentai, humanitarinių studijų siaurinimas ir taikymasis prie rinkos, akademinų bendruomenių susiskaldymas, katedrų ir profesūrų silpimas, užsiiminėjimas trumpalaikiais projektais, pseudomokslu. Deja, tai europinė tendencija. Labai blogas ženklas. Nes ten, kur silpsta humanistika, stiprėja barbarybė.“

Šiaulių universiteto rektorius prof. Donatas Jurgaitis

ŠIAME NUMERYJE

Lietuvos mokslininkų sąjunga auga, ją papildė dar apie 40 naujų narių

● 1–2 p.

LR Seimo, Švietimo ir mokslo ministerijos pranešimai

● 3, 7 p.

Lietuvos mokslo taryboje – stažuotės įgijusiems mokslų daktaro laipsnį

● 4, 7 p.

Šiaulių universiteto 20-metis

● 4, 11 p.

Tęsiame diskusiją apie universitetinį ugdymą

● 5 p.

Mokslo ir verslo sanglauda – kuriamas Lietuvos žaliasis aljansas

● 5 p.

Regioninės politikos sprendimas – trys regionai

● 8 p.

Mokslas – verslui: nanotechnologijos agrariniame sektoriuje

● 9 p.

Aplinkos apsaugos inžinerijos tyrimai

● 10–11 p.

Iškilių asmenybių galerijoje: gydytoja Milda Budrienė

● 12 p.

LIETUVOS MOKSLININKŲ SĄJUNGOJE

Mokslininkų sąjunga auga: įkurti trys nauji skyriai

LMS tarybos nariai: prof. Bronius Kaulakys, sekretorius Emilis Urba, prof. Valentinas Baltrušas, dr. Andrius Puksas, prof. Alvydas Baležentis, prof. Jonas Jasaitis. M. Medineckienės nuotr.

Balandžio 20 d. įvyko išplėstinis Lietuvos mokslininkų sąjungos tarybos posėdis, kuriame dalyvavo laikraščio „Mokslo Lietuva“ redakcinės kolegijos nariai, Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo tarybos pirmininkė doc. dr. Asta Lapinskienė ir gausus stojančiųjų į LMS būrys. Pirmiausia buvo apžvelgti per pastaruosius du mėnesius atliktų darbų rezultatai. Šiuo metu mūsų akademinė bendruomenė yra labai suserimusi dėl Vyriausybės planų „optimizuoti“ Lietuvos universitetų tinklą, nes darbo grupėje, kuriai pavesta parengti šį projektą, neleista dalyvauti nei mokslininkų kurybinėms organizacijoms, nei profsąjungoms. Informacija apie planuojamą pertvarką – neišsami ir prieštaringa.

Kita Lietuva

Nuo praėjusių metų rudens su Lietuvos mokslininkų sąjunga bendradarbiauja grupė mokslininkų ir mokslo idėjomis intensy-

LIETUVOS MOKSLININKŲ SĄJUNGOJE

Mokslininkų sąjunga auga: įkurti trys nauji skyriai

Skyriaus „Kita Lietuva“ atstovai. Šarūno Valentinavičiaus nuotr.

■ Atkelta iš 1 p.

viai besidominčių agrarinio verslo atstovų. Pagrindinė jų veiklos kryptis – regioninė politika, atokesnių žemos urbanizacijos vietovių socioekonominės raidos problemos, agrarinio sektoriaus pokyčiai. Ypač daug dėmesio skiriama labai aktualiai, tačiau iš viešosios erdvės diskurso dažnai stumiamai

Baltų religijos – pagonybės dievybių Austėjos ir Bubilo alka. Justino Stonio asmeninio archyvo nuotr.

šeimos ūkių egzistavimo problemai. Grupės nariai klausia, ar tikrai tik stambieji ūkiai, savo dydžiu neretai jau lenkiantis buvusius „kolektyvinius“ ir „tarybinius“ ūkius ir taikantys intensyvaus ūkininkavimo technologijas, yra vienintelė galimybė Lietuvai. Šeimos ūkiai, kuriantys darbo vietas augančiai kartai, perduodantys ūkių raidos tradicijas ir lanksčiai reaguojantys į socialinius, ekonominius ir technologinius pokyčius, palikti likimo valiai.

Šios grupės nariai lankosi įvairiuose Lietuvos regionuose, susitinka su ūkininkais, lankomų vietovių seniūnais ir agrarinio sektoriaus ekspertais, kuria filmuotus siužetus, kuriuos gali peržiūrėti plačioji visuomenė. Po produktyvių diskusijų apsispręsta įkurti Lietuvos mokslininkų sąjungos skyrių „Kita Lietuva“. Tokį pavadinimą grupės nariai pasirinko remdamiesi labai dažnai viešojoje erdvėje akcentuojama atskirtimi „Vilnius ir kita Lietuva“ ir pabrėždami, kad būtina kurti Lietuvos regioninę politiką, numatančią darnią visų regionų raidą, galimybę kurti naujas darbo vietas ir mažinti socialinę atskirtį.

Skyriaus vadovu tapo dr. Arūnas Svitojus, Baltijos labdaros fondo vadovas. Šiuo metu skyriuje yra 14 narių, tarp kurių MRU prof. Alvydas Baležentis, prof. habil. dr. Antanas Svirskis, pirmosios Vyrtausybės (1990 m.) žemės ūkio ministras dr. Vytautas Knašys, mokslininkai – dr. Loreta Piaulokaitė-Motuzienė, dr. Alvydas Pocius ir dr. Valensas Ežerinskas, agrarinės veiklos ir regioninės politikos ekspertai – Albinas Raudonius,

Antanas Sviderskis, Vytautas Kondratas ir Justinas Šmitas, kino žurnalistas Šarūnas Valentinavičius. Artimiausiu metu skyrius supažindins akademinę bendruomenę su veiklos planais.

Sveika Lietuva

Grupė iniciatorių buria mokslininkus ir kitus specialistus, besidominčius sporto ir sveikos gyvensenos problemomis. Kaip neseniai Seime įvykusioje konferencijoje pažymėjo Lietuvos sporto universiteto rektorius dr. Aivaras Ratkevičius, mūsų valstybėje nėra ilgalaikės kompleksinės gyventojų sveikatos apsaugos strategijos. Esame tarp tų ES valstybių, kuriose yra daugiausia žmonių, turinčių aukštą kraujospūdį, daugėja vaikų, besiskundžiančių antsvoriu, ne tik tarp suaugusiųjų, bet ir tarp paauglių labai išplito rūkymas, plinta kvaišalų vartojimas, menka gyventojų dalis rimtai rūpinasi sveika gyvensena. Vis dar tikimasi, kad atsirandančias sveikatos problemas galima išspręsti vaistais. Todėl gyvensenos keitimas, fizinio aktyvumo skatinimas, mankštos ir masinio sportinio judėjimo plėtra yra ypač aktualios mūsų valstybės problemos.

Iniciatyvos plėtoti Lietuvos mokslininkų sąjungoje sporto ir sveikos gyvensenos tematikai skirtą veiklą ėmėsi gerai žinomas visuomenininkas, Sūduvos krašto mokslo akademijos vadovas, ekonomistas Valentinas Aleksa. Vadovauti naujam skyriui, kurio sąlyginis pavadinimas „Sveika Lietuva“, sutiko buvęs ilgametis Lietuvos olimpinio komiteto prezidentas, Lietuvos edukologijos universiteto doc. dr. Artūras Poviliūnas. Tikimasi, kad artimiausiu metu skyrių papildys Lietuvos sporto universiteto ir kitų aukštųjų mokyklų atstovai ir neformalių sporto organizacijų entuziastai. Akademinėi bendruomenei bus pristatytas

Materialinės kultūros paveldo muziejuje. Muziejaus vadovas J. Stonys su LMA akademiku K. Ragulskiu ir profesoriumi A. Bubuliu

Skyriaus „Laisvieji mąstytojai“ atstovai (iš kairės): doc. Algimantas Švėgžda, prof. Henrikas Vaitkevičius, doc. Juozas Šatas, prof. Dobilas Kirvelis, doc. Feliksas Laugalys ir prof. Albinas Bagdonas

skyriaus artimiausios veiklos planas.

Laisvieji mąstytojai

Trečiojo naujojo LMS skyriaus iniciatoriais tapo Vilniaus universiteto profesoriai – Albinas Bagdonas ir Dobilas Kirvelis. Skyriaus veiklos planuose – gana sudėtingos tiek psichologijos ir etikos, tiek bioinžinerijos temos. Sąlyginis pavadinimas „Laisvieji mąstytojai“ arba tiesiog „Laisvieji“ išryškina keletą aspektų: mokslininkų intelektualinę nepriklausomybę, galimybę lanksčiai keisti veiklos kryptis ir telkti besidominčius naujosiomis mokslo ir technologijų raidos sritimis.

Artimiausiu metu naujasis skyrius planuoja surengti konferenciją, skirtą XXI amžiaus žmonijos strateginės raidos aktualijoms bei socialinėms ir technologijų inovacijoms, kurios jau dabar keičia požiūrį į žmogaus gyvenimą, jo fizines ir intelektualines galimybes. Skyriaus pirmininku išrinktas prof. Dobilas Kirvelis, nariais tapo prof. Henrikas Vaitkevičius, doc. Algimantas Švėgžda, doc. Juozas Šatas, doc. Feliksas Laugalys ir kt.

Darbo grupės

LMS tarybos posėdyje patvirtintos penkios darbo grupės, išrinkti jų vadovai. Sudaryti tokias grupes buvo numatyta dar pirmajame tarybos, išrinktos praėjusių metų gegužės 21 d. įvykusiame LMS XIV suvažiavime, posėdyje. Tačiau pastaruoju metu smarkiai padidėjęs tarybos narių užimtumas lėmė, kad šio klausimo aptarimą teko atidėti kiek vėlesniam laikui: naujosios tarybos nariai labai aktyviai dalyvavo organizuojant renginius, susijusius su akademinės bendruomenės vaidmens atkūrimu valstybėje. Jų dėka 2017 m. vasario 7 d. įvyko didelio mokslininkų dėmesio sulaukusi diskusija Lietuvos mokslų akademijoje. Kovo 20 d.

LR Seime surengta konferencija. Daug pastangų pareikalavo Lietuvos mokslininkų sąjungos kasdienės veiklos aktyvinimas, kūrybinės mokslininkų organizacijos naujų galimybių išryškėjimas.

Didžioji dalis artimiausių LMS tarybos darbų organizuojama šiose darbo grupėse:

1) mokslo politikos (vadovas – prof. Alvydas Baležentis);

2) mokslininkų socialinių klausimų (vadovė – dr. Vaida Šeiriienė);

3) paramos LMS veiklai ir projektų rengimo (vadovas – dr. Andrius Puksas);

4) LMS veiklos viešinimo ir renginių organizavimo (vadovas – Emilis Urba);

5) ryšių su mokslo institucijomis ir naujų narių priėmimo (vadovė – dr. Milena Medineckienė).

Išvykos ir kiti renginiai

Lietuvos mokslininkų sąjungos nariai, praėjusių metų vasaros pradžioje dalyvavę LMS tarybos organizuotoje išvykoje į lietuvių etnografinės žemes dabartinės Lenkijos teritorijoje, iki šiol nepamiršo įspūdžių, gautų apsilankius puskiečio **Petro Lukoševičiaus atkurtoje prūsų ir jotvingių gyvenvietėje**. Daugiau kaip 8 ha miško teritorijoje sumaniai išdėstyti mūsų tautos praėjusio tūkstantmečio istorijos simboliai ne tik praplečia žinias apie lietuvių ir kitų baltų genčių materialiąją bei dvasinę kultūrą, bet ir skatina susimąstyti apie mūsų dabartį ir ateitį.

Gegužės viduryje Lietuvos mokslininkų sąjungos taryba planuoja išvyką į materialiojo paveldo ir senovinės technikos muziejų, kurį buvęs VGTU doc. dr. Justinas Stonys įkūrė ant Nemuno kranto esančiuose Smalininkuose (Jurbarko r.). „Mokslo Lietuvoje“ jau buvo pristatyta muziejaus vadovo parengta ir praėjusių metų pabaigoje išleista gausiai iliustruota monografija „Materialinės kultūros paveldas ir jo ištakos“.

Didžioji dalis eksponatų, kurių skaičius jau peršoko 23 tūkstančius, susieta su XX amžiaus technika. Išsamiai atspindėti ne tik praėjusio šimtmečio amatai ir jų įtaka tautos gyvensenai, bet ir naujausių laikų išradėjų veikla, plėtojama Lietuvos universitetuose. Muziejaus lankytojai gali susipažinti su akad. Kazimiero Ragulskio sukurta ir daugelyje pasaulio šalių gerai žinoma vibrotechnikos mokykla bei kitais Lietuvos mokslininkų pasiekimais.

Kai tik bus suderinta išvykos į Smalininkus data ir programa, apie tai informuosime „Mokslo Lietuvos“ skaitytojus. Į muziejų vyksime nuosavais automobiliais, nes Mokslininkų sąjunga kol kas neturi galimybių finansuoti savo renginius. Tačiau dalyvių iniciatyva gali įveikti visas kliūtis. Ilga automobilių, pažymėtų Lietuvos mokslininkų sąjungos simbolika, kolona užsuks į panemunės pilis ir kitas lankytinas vietas. Išvykos dalyviai planuoja susitikti su Jurbarko šviesuomene. *Parengė J. J.*

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

Be pykčio

Prof. dr. Jonas Jasaitis

Kai Seimo narys, beje, nepriklausantis valdančiajai daugumai, įregistruoja pasiūlymą prekių kainas skelbti ne tik eurais, bet ir litais, socialinius tinklus tuoj pat užliejo tikra patyčių lavina. Tik kažkodėl aršiesiems kritikams taip ir neatėjo į galvas labai paprasta mintis, kad toks kainų įvardijimas leistų palyginti, kokios jos yra dabar ir kokios buvo, prieš įvedant eurą. Tai būtų atsakymas į daugybę patikinimų, kaip viskas „atpigo“ ir kokios didžiulės nuolaidos („akcijos“) siūlomos pirkėjams. Gal bent kiek tai tramdytų „prekybos tinklų“ savininkų apetitus?

Kita Seimo narė pabandė suformuluoti įstatymo pataisą, kurioje siūloma žiniasklaidos atstovams bent paieškoti pusiausvyros tarp pozityvios ir negatyvios informacijos srautų. Ko gero, net nespėjus šios pataisos įregistruoti, kilo toks didelis triukšmas, tarsi jos autorė būtų įžūliausiai pasikėsusi sugriauti ne tik „laisvos nepriklausomos“ žiniasklaidos, bet ir visos demokratinės sistemos pamatus. O juk tada dar nė vienas triukšmadarys protestuotojas nebuvo net skaitęs Seimo narės laiško, kuriame ji išsamiai paaiškino savo pasiūlymo motyvus. Ne, įpykusiems „protestuotojams“ ir „nepalaužiamiesiems demokratijos gynėjams“ daug svarbesnė atrodė teisė iš įvairiausių ekranų, laikraščių ir el. svetainių neribotai keiktis ir tyčiotis.

Apie skubančius kuo greičiau pranešti visiems apie „gali-mai“ nusikalstamą veiką, „pareikštus įtarimus“ ir pan. jau ir kalbėti nebetenka: prie jų savo kasdienybėje pripratome, kaip ir prie ant šaligatvio numesto kramtomosios gumos gumuliuko ar panaudotos pakuotės savo kiemuose ir laiptinėse. Ir čia aišku, kad jokios „Darom“ akcijos nepadės. Juk „visa valdžia – vagys!!!“ Kitaip juk nė būti negali. Į valdžią lendama tik tikintis lipti per galvas ir vogti. Gerbti mokame tik tą, kuris prie nosies laiko prikišęs kumštį su plytaliu.

Filosofas Leonidas Donskis (amžiną jam atilšį) kvietė mus diskutuoti... be pykčio. Pirmiausia išklausti pašnekovą, o tik po to dėstyti, kad **nieku gyvu** nesutinka su jo nuomone. Geros buvo tos jo laidos, bet jas netrukus įgrūdo į vėlyvą metą, kai dauguma bendrapiliečių jau miega, blaškydamiesi košmariškuose sapnuose apie „galimai“ į jų saugumą ir gerovę besikėsinančius visokius niekadėjus, o paskui ir visai jas nutraukė. Kaip galima „laisvoje“ visuomenėje skatinti žmones valdyti emocijas, lavintis, pratintis prie ramaus ekonominių ar politinių diskusijų tono?

Bet gal verta bent pasigilinti, kokios mintys inspiravo Seimo narės Dovelės Šakalienės pasiūlymą, nesvarbu, kad autorė jį kuo greičiausiai atsiėmė ir net nuolankiai atsiprašė įsiutusių oponentų, kurie nė nesiruošė pripažinti, kad anaipatol ne visada tinkamai elgiasi. „Teisė“ rėkauti ir keiktis, tyčiotis ir grasinti pasirodė tokia neginčijama. Ko gero, net svarbesnė už Nepriklausomybės aktą ir galimybę patiems kurti savo valstybės pažangą ir tautos kultūrą. ■

VALSTYBĖS AKTUALIJOS

Lygias teises – ir geroms naujienoms

Dovilė Šakalienė

Lietuvos visuomenės psichikos sveikatos rodikliai – itin prasti, savizudybių ir patyčių lygis vienas aukščiausių Europos Sąjungoje. Emigracijos mastai tokie, kad ją karčiai pavadiname evakuacija. Bet emigruojama ne vien dėl finansinių sunkumų – emigrantai dažnai pabrėžia psichologines gerovės stoką. Netgi tiesiai sako, kad Lietuvoje viskas atrodo blogai. Štai ir kyla klausimas, ar tikrai viskas yra juoda, ar kartais mes ne pernelyg koncentruojamės į negatyvą.

Be abejo, taip jau veikia mūsų smegenys – ne tiek daug pakitusios, kaip mums norėtųsi, per pastaruosius tūkstantmečius. Mes instinktyviai pirmiausia fiksuojame pavojų, tad informacija apie grėsmes akimirksniu patraukia ir sudomina. Tačiau visgi nebesame paleolito žmonės ir galime sąmoningai įvertinti dabartinę informacinę erdvę. Visi puikiai suprantame, kad gyvename informacijos amžiuje – iš visų pusių eina didžiulis srautas žinių, naujienų, vaizdų ir t. t. Ir nors šandien kiekvienas gali lengvai tapti informacijos sklaidėju, vis tik žiniasklaida yra centrinė to informacinio srauto figūra – įtakinga ir svarbi kaip niekada.

Kaip rašo bene žymiausias žiniasklaidos poveikio visuomenės psichikos sveikatai tyrinėtojas prof. Grehemas C. L. Deivis (*Graham C. L. Davey*): „Mūsų atlikti tyrimai liudija žymų kognityvinį ir emocinį poveikį visuomenei, įskaitant nerimo ir depresijos lygio augimą, bet ir nepasitenkinimo savo gyvenimu didėjimą. Deja, negatyvios naujienos dar niekada nebuvo tokios dominuojančios kaip šandien, kai viešosios informacijos rengėjai dažnai naudoja negatyvą, siekdami emociškai užkabinti auditoriją nesuimąstydamai, kokias psichologines pasekmes turi tokie jų veiksmi.“

Žiniasklaida turi teisę ir pareigą pranešti visuomenei žinias – kas vyksta, kas blogai ir kas gerai. Ir vis tik mūsų žiniasklaidoje negatyvios informacijos dominavimas yra stulbinantis. Nors jau ne viena žiniasklaidos priemonė mato, kad mums trūksta pozityvios informacijos, imasi labai reikalingų iniciatyvų skleisti žinias apie mūsų šviesuolius, įkvepiančius projektus, gerus darbus, bet tendencija išlieka akivaizdžiai neigiama – pozityvūs dalykai išlieka medijų paraštėse. Jei negatyvi žinia pastebima išsyk, pranešama plačiai ir dažnai eskaluojama (kartojama, neretai papildant neįžymiomis naujienomis ar net be jų, kartais net prarandant bet kokią informacinę vertę), tai pozityvios žinios sklaida – net nesulyginamai kuklesnė.

Moksliniai tyrimai seniai atskleidė vadinamosios žiaurios žiniasklaidos (angl. *violent media*) neigiamą poveikį psichikai. Mes turime nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio teisinį reguliavimą. Jis numato konkrečių neigiamų žinių ir vaizdų mūsų vaikams ribojimą. Tačiau mums visiems – visai visuomenei, kuri jaučiasi bejėgė, pažeidžiama ir kartu pikta bei agresyvi – trūksta pozityvios informacijos.

Mūsų nelabai turtinga valstybė vis tik nėra tokioje beviltiškoje duobėje, kaip per juodus šandienio informacijos srauto akinius ima atrodyti. Mes laisvi – ir jau netgi daugiau nei ketvirtį amžiaus. Mes – demokratinė valstybė. Ir nors nuolat susiduriame su daugybe žmogaus teisių problemų, mes gyvename visiškai kitame lygyje, nei buvusi sovietinė imperija ar šalys, nepriklausančios Vakarų erdvei. Mes turime nerealų kiekį talentų – nuo lazerių mokslininkų iki plaukimo čempionų. Ir mes turime tai matyti ir žinoti.

Ar turime nutylėti problemas ir apie jas nekalbėti atvirai ir skaudžiai? Ne. Žiniasklaida turi ir toliau atvirai rodyti mūsų skaudulius. Bet ne veltui egzistuoja terminas „eskaluoti“ – mes turime sumažinti tą mazochistinį kiekvienos neigiamos naujienos eskalavimo, kartojimo, vėlimo po visas įmanomas laidas ir straipsnius, kol tai tampa nebeįmanoma į žiniasklaidą. Tačiau nebelieka vietos informacijai apie pozityvius ar bent neutralius dalykus – kas vyksta mūsų valstybėje pozityvaus, ką keičiame ir ko mokomės, ką pasiekėme ir kam padėjome ir t. t. Skirkime adekvatų dėmesį pozityvioms žinioms. Jų nereikia kurti, jos yra, tik sąžiningai jas praneškime.

Mūsų Rytų kaimynas išleidžia didžiules sumas, kad įtikintų, kaip blogai Lietuvoje ir kokie lietuviai nelaimingi. Nedirbkime jam. Kalbėkime atvirai ir nevyniodami į vatą apie savo problemas. Kalbėkime ir apie sprendimus, apie teigiamus pokyčius, apie įkvepiančius darbus, įskaitant ir mūsų valstybės institucijas bei pareigūnus. Moksliniai tyrimai rodo ne tik tiesioginę koreliaciją tarp dominuojančios neigiamos informacijos žiniasklaidoje ir visuomenės psichikos sveikatos rodiklių, bet ir poveikį psitikiėjimui savo valstybe bei patriotiškumui. Neslėpkime blogų naujienų, bet neslėpkime ir gerų. Man įstrigo vieno Lietuvai atidavusio visą gyvenimą pulkininko žodžiai: „Jei mes palaužiame savo pačių dvasią – priešas jau laimėjo.“ *Autorė yra LR Seimo narė, Savizudybių ir smurto prevencijos komisijos pirmininko pavaduotoja*

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

2018-ieji – Lietuvos Globėjos, Trakų Dievo Motinos, paveikslo karūnavimo 300-ųjų metinių minėjimo metai. Priimtu nutarimu Seimas atsižvelgia į tai, kad 2018 metais bus švenčiamas Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslo karūnavimo 300 metų jubiliejus. Trakų šventovė ir joje esantis malonėmis garsėjantis Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslas, artimai susiję su Lietuvos Didžiuoju Kunigaikščiu Vytautu ir Lietuvos valstybingumo istorija, yra neatskiriama Lietuvos dvasinio ir kultūrinio gyvenimo dalis.

Šis paveikslas yra seniausias Dievo Motinos paveikslas Lietuvoje, pirmasis Romos Popiežiaus karūnuotas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir antrasis Abiejų Tautų Respublikoje. Paveikslo karūnavimas atspindi Lietuvos svarbos pripažinimą, taip pat atmindamas, kad Trakų šventovėje minimi Švč. Mergelės Marijos Gimimo (Trakinės) atlidai yra seniausi ir iškiliausi pagarbos Dievo Motinai Lietuvoje ženklai. Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveikslas yra gerbiamas katalikų, stačiatikių ir musulmonų, o Trakų šventovė nuo seno gausiai lankoma piligrimų iš Lietuvos, Lenkijos, Baltarusijos, Latvijos ir kitų kraštų.

Vyriausybės ataskaita. Balandžio 18 d. Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis pristatė Vyriausybės metinę veiklos ataskaitą, kurioje pateikiamas padėties įvertinimas, septynioliktajai Vyriausybei pradėjus darbą 2016 m. pabaigoje, o ne atsiskaitoma už buvusios Vyriausybės veiklos rezultatus. Vyriausybės vadovas pabrėžė, kad socialinėje srityje didžiausią susirūpinimą kelia skurdo ir socialinės atskirties rodikliai: „2015 metų duomenimis, asmenų, patiriančių skurdo riziką, socialinę atskirtį šalyje buvo daugiau negu 29 proc. Pajamų nelygybė Lietuvoje yra viena didžiausių Europos Sąjungoje ir auga nuo 2012 metų. 2015 metais 20 proc. turtingiausių žmonių pajamos šalyje buvo septynis su puse karto didesnės nei 20 proc. neturtingiausių žmonių.“ Itin didelė problema lieka smurtas ir patyčios. „Patyčias mokykloje patiria net 57 proc. vienuolikos metų ir 49 proc. penkiolikos metų mokinių. Nors gimstamumo rodiklis, palyginti su 2011 metais, šiek tiek pakilo, tačiau tai vis tiek neužtikrina natūralios gyventojų kaitos. Vienai moteriai tenka 1,7 vaiko“, – sakė premjeras.

Tarp svarbių darbų S. Skvernelis akcentavo Darbo kodekso pataisą, kuriomis sudaromos sąlygos įtvirtinti lanksčius darbo santykius, išlaikant darbuotojų ir darbdavių interesų pusiausvyrą, išmokos vaikui įteisinimą, mokslo ir studijų institucijų tinklo pertvarkos įgyvendinimą, klasės krepšelio įtvirtinimą, mokytojų darbo sąlygų gerinimą, nacionalinio saugumo klausimus ir kt. Kaip vieną iš svarbiausių Europos Sąjungos ir Lietuvos nacionalinių tikslų Premjeras paminėjo energijos vartojimo efektyvumo didinimą, prioritetiniu įvardijamą išmaniosios apskaitos ir energijos suvartojimo valdymo sistemų diegimą.

Pristatydamas veiklos ataskaitą, premjeras įvardijo, kad vienas svarbiausių rodiklių, atspindinčių visuomenės psichikos sveikatos būklę, yra savizudybių skaičius. „Vyriausybė jau ėmėsi užtikrintų veiksmų, siekdama sumažinti alkoholio prieinamumą, pritarė ir pateikė Seimui išvadą dėl Alkoholio kontrolės įstatymo pataisų. Taip pat dirbama, siekiant reorganizuoti priklausomybių centrus, peržiūrima psichikos sveikatos centrų veikla“, – pažymėjo Vyriausybės vadovas.

„Lietuvos pozicija pagal korupcijos suvokimo indeksą: per metus iš 32 vietos nukritome į 38 vietą iš 176 valstybių. Rodiklių mažėjimas rodo, kad Lietuvoje trūko reikšmingų antikorporcinių pertvarkų“, – posėdyje akcentavo premjeras.

Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija. Lietuvos Respublikos himnu ir prelato Edmundo Putrimo invokacija balandžio 24 d. posėdžius pradėjo Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija. Komisiją pasveikino Seimo Pirmininko pirmoji pavaduotoja Rima Baškienė, užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, Seimo LSDP frakcijos seniūnė Irena Šiaulienė, Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkė Dalia Henke ir abu komisijos pirmininkai Antanas Vinkus bei Rimvydas Baltaduonis. Komisijos nariai apsilankė Vyriausybėje, kur susitiko su Ministru Pirmininku Sauliumi Skverneliu. Kartu su Seimo Migracijos komisija dalyvauja diskusijoje „BREXIT Lietuvos piliečių Jungtinėje Karalystėje interesai“. Komisija diskutuos pilietybės išsaugojimo, pilietinio aktyvumo per rinkimus ir

LIETUVOS MOKSLO TARYBOS PRANEŠIMAS

Paraiškų konkursas finansuoti podoktorantūros stažuotes

Lietuvos
mokslo
taryba

Lietuvos mokslo taryba, vykdydama Europos Sąjungos investicinių fondų Visuotinės dotacijos priemonės įgyvendinimo sutartį su LR švietimo ir mokslo ministerija, paskelbė podoktorantūros stažuoti Lietuvos mokslo ir studijų institucijose paraiškų konkursą. Numatyta finansuoti iki 60 visų mokslo sričių šalies ir užsienio jaunųjų mokslininkų stažuoti. Jų trukmė – iki dvejų metų. Joms numatyta skirti beveik 4,4 mln. eurų. Iš viso stažuotėms po doktorantūros studijų Lietuvoje 2017–2021 metais

numatyta per 10 mln. eurų.

„Apgynus disertaciją ir įgijus daktaro laipsnį, tyrėjo karjere prasideda naujas etapas – savarankiškų mokslinių tyrimų pradžia. Tai kritinis metas jauniems mokslininkams, kai būtina žengti savarankiškos tyrimų veiklos link ir formuoti mokslininko akiratį. Podoktorantūros stažuotė suteikia finansinį stabilumą ir jauniems daktarams tai yra galimybė vykdyti mokslinius tyrimus, gilintis į mokslinę veiklą, ištraukti į mokslo bendruomenę, kelti mokslinę kvalifikaciją“, – sako Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas prof. D. H. Pauža.

Stazuotojui numatyta skirti iki 73 tūkst. eurų. Lėšos paskirstomos dvejų metų tyrėjo moksliniams tyrimams vykdyti, mokslinėms išvykoms į užsienio mokslo centrus, ekspedicijas ir Lietuvos mokslo bei studijų institucijų išlaidoms, susijusioms su tyrėjų

stažuotėmis, padengti. Užsienio šalių tyrėjams numatoma finansuoti kelionę į Lietuvą ir grįžimą po stažuotės.

Stazuotojais gali būti jaunieji mokslininkai, kurie daktaro laipsnį įgijo ne vėliau kaip prieš penkerius metus. Priimančiąja institucija gali būti bet kuris šalies universitetas ir valstybinis mokslinių tyrimų institutas, turintis meno ar mokslo doktorantūros teisę ar kartu su universitetais dalyvaujantis rengiant mokslininkus. Pasak prof. D. H. Paužos, „finansuodami podoktorantūros stažuotes, skatiname jaunuosius mokslininkus siekti karjeros“. Baigę podoktorantūros stažuotes ir įgiję patirties, jaunieji mokslininkai bus taip pat geriau pasirengę dalyvauti šalies ir tarptautiniuose konkursuose atlikti valstybės užsakomuosius ar mokslininkų inicijuotus tyrimus.

Podoktorantūros stažuotes Lietuvoje buvo pradėtos organizuoti 2009 m., Lietuvos

mokslo tarybai vykdant ES struktūrinės paramos projektą „Podoktorantūros (post doc) stažuotių įgyvendinimas Lietuvoje“.

Lietuvos mokslo taryba konkursą skelbia pagal 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos priemonės „Mokslininkų, kitų tyrėjų, studentų mokslinės kompetencijos ugdymas per praktinę mokslinę veiklą“ veiklą „Stazuotių po doktorantūros studijų skatinimo veikla“. Pagal priemonės įgyvendinimo sutartį su LR švietimo ir mokslo ministerija, Taryba atsakinga už šios priemonės konkursų organizavimą, projektų finansavimą ir administravimą. Išsamesnę informaciją teikia LMT Europos Sąjungos struktūrinės paramos tyrėjų gebėjimams ugdyti skyriaus vedėjas dr. Audrius Žvikas, tel. (8 5) 240 9671, e. p. audrius.zvikas@lmt.lt. Parengta pagal balandžio 14 d. LMT pranešimą

MOKSLO IR KULTŪROS RENGINIAI

Šiaulių universiteto 20-metis

Balandžio 19 d. Seimo I rūmų Konstitucijos salėje įvyko konferencija „Darni aukštojo mokslo sistemos raida regiono plėtros kontekste“, skirta Šiaulių universiteto 20-mečiui. Renginyje buvo diskutuojama apie darnią aukštojo mokslo sistemos raidą, akcentuojant studijų, mokslinių tyrimų ir inovacijų sąveiką, atviru dialogu grįstą pedagogų ugdymą ir tęstinį mokymą, regiono plėtros socialines-ekonominės prielaidas.

Konferencijos dalyviams pasveikino Seimo pirmininkas prof. dr. Viktoras Pranckietis. Pasak jo, nors nuo jauniausio Lietuvos universiteto įsteigimo praėjo tik dvidešimt metų, tačiau aukštojo universitetinio ugdymo pradžia yra susieta su Pirmosios Respublikos (1918–1940) laikotarpiu: 1939 m. gegužės 1 d. iš Klaipėdos persikėlęs Prekybos institutas tapo Šiaulių prekybos institutu, kuris, kaip rašoma universiteto istorijoje, padėjo pagrindus akademinės minties raidai Šiauliuose. Prekybos institutas veikė iki 1943 m.

Tačiau aukštojo mokslo ištakos Šiaurės Lietuvoje sietinos su nuo XVII a. veikusiomis Pašiaušės ir Kražių kolegijomis. Pašiaušės kolegija, įkurta 1654 m., netrukus tapo viena turtingiausių ir įtakingiausių to meto Lietuvoje. Istorijos šaltiniuose nurodyta, kad kolegijos bibliotekoje buvo sukaupta per pusantro tūkstančio tomų, jos dėstytojai garsėjo savo išsilavinimu ir pedagoginiu meistriškumu. Čia buvo mokoma lotynų,

lenkų kalbų, skaitymo, rašymo, gramatikos, sintaksės, literatūros, geografijos, istorijos, muzikos. Dėl geros materialinės būklės ir aukšto mokymo lygio ši kolegija tapo prestižine, rimta konkurente netoliese veikusiai Kražių kolegijai (1614–1844). Joje mokėsi jaunimas ne tik iš Žemaitijos, bet ir iš Kuršo, Livonijos, Latvijos ir net Švedijos. Profesorius Jonas Nepreckis parengė žemėlapi „Magni Ducatus Lithuaniae“. Kolegijos bazėje buvo planuojama steigti akademiją (universitetą), tačiau pasikeitusi politinė situacija šiuos planus sužlugdė. Apie daugiau kaip šimtmetį veikusią kolegiją šiauliečiams primena iš jos plytų pastatyta mokykla, kurioje dabar veikia Julijaus Janonio gimnazija 1948 m. Šiauliuose įkurtas Mokytojų institutas, kuris 1954 m. reorganizuotas į pilną aukštąjį išsilavinimą teikiančią Pedagoginį institutą. Nuo 1959 m. veikė Kauno politechnikos instituto (vėliau Kauno technologijos universiteto) Šiaulių politechnikos fakultetas. Universiteto steigimo idėja iškelta tuoj pat po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo: 1990 m. rugpjūčio 30 d. Pedagoginio instituto tarybos posėdyje buvo aptarta būsimo universiteto struktūra. Netrukus kreiptasi į tuometinį Aukščiausiosios Tarybos Pirmininką prof. Vytautą Landsbergį ir kitus valdžios atstovus, tačiau tuo metu susidurta su skeptiška jų nuomone. 1996 m. vasario 23 d. Lietuvos mokslininkų sąjungos

■ Nukelta į 11 p.

Universiteto 20-mečio konferencijoje. Iš kairės: Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmų generalinis direktorius Alfredas Jonuška, studijų prorektorius dr. Remigijus Bubnys, rektorius prof. dr. Donatas Jurgaitis, švietimo ir mokslo viceministras doc. dr. Giedrius Viliūnas ir tarybos pirmininkas Rimvydas Vaštakas

Konferencijos dalyviai

Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir LR Seimo narys doc. dr. Stasys Tumėnas

TĘSIAME DISKUSIJĄ APIE UNIVERSITETINĮ UGDYMĄ

Universitetų pažangos konferencijos rezoliucija dėl valstybinių aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimo

2017 m. balandžio 13 d. Vilniaus universitetą (VU), Vilniaus Gedimino technikos universitetą (VGTU), Kauno technologijos universitetą (KTU) ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetą (LSMU) vienijanti Universitetų pažangos konferencija (UPK):

- pritaria Vyriausybės siekiui vykdyti mokslo ir studijų institucijų tinklo pertvarką, orientuotą į jo tarptautinio konkurencingumo stiprinimą ir kokybinį aukštojo mokslo proveržį;
- pabrėžia, kad tvarią socialinių ir humanitarinių mokslų plėtrą, mokytojų rengimą, tarpdiscipliniškumą galima užtikrinti tik

plačios aprėpties klasikiniuose universitetuose, todėl būtina integruoti socialinių ir humanitarinių mokslų studijas ir tyrimus su kitomis mokslo sritimis;

- teigia, kad stiprūs klasikiniai universitetai Lietuvoje yra būtini siekiant užtikrinti konkurencingą akademinę aplinką, studijų ir mokslinių tyrimų vienvėžę bei kokybišką pedagogų rengimą;
- pritaria, kad šiame aukštojo mokslo institucijų tinklo optimizavimo etape būtų įgyvendinami šie pokyčiai:
- Vilniuje akademinis potencialas būtų sutelktas klasikiniame Vilniaus universitete ir technologiniame Vilniaus Gedimino technikos universitete, taip pat veiktų

specializuotos meno ir karo akademijos;

- Kaune susijungtų Kauno technologijos, Vytauto Didžiojo, Aleksandro Stulginskio ir Lietuvos sporto universitetai bei savarankiškai veiktų Lietuvos sveikatos mokslų universitetas;
- integraliai būtų sudarytos prielaidos vykdyti valstybinių kolegijų ir mokslo institutų tinklo pertvarką.
- Pabrėžiame, kad tinklo konsolidacija turi sudaryti prielaidas studijų ir mokslinių tyrimų kokybės augimui, kuris būtų užtikrintas šiomis priemonėmis:
- 2018 m. pakeliant minimalų stojamąjį konkursinį balą į universitetus iki 4 balų (tiek valstybės finansuojamose, tiek nefi-

nansuojamose vietose);

- finansavimą skirstant pagal kokybinius kriterijus (pvz., absolventų įsidarbinamumas, universitetų moksliskumas ir kt.);
- didinant mokslinių tyrimų finansavimą, užtikrinant adekvacias lėšas universitetų ūkiui ir administravimui;
- skiriant tinkamą finansavimą, reikalingą kokybinei pertvarkai.

Kviečia visų šalies aukštųjų mokyklų vadovus ir bendruomenes mąstyti strategiškai, rūpinantis šalies ateitimi ir paremti Vyriausybės ir Ministro Pirmininko sudarytos darbo grupės deklaruojamus aukštojo mokslo institucijų tinklo optimizavimo siekius. ■

LIETUVOS AUKŠTOJO MOKSLO PERTVARKOJE – NEPRIIMTINI SANDĖRIAI?

Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimas (LAMPSS) laikosi nuomonės, kad aukštojo mokslo tinklo pertvarka turi būti vykdoma griežtai laikantis demokratinės teisėkūros principų ir LR teisėkūros pagrindų įstatymo. Taip pat suvokiant, kad pagal savo konstitucinę ir politinę sąrangą Lietuva yra parlamentinė respublika, o valstybinių universitetų steigėjas mūsų šalyje yra LR Seimas.

Tinklo pertvarkos modelio rengimo procese turi būti svarstomi alternatyvūs siūlymai ir išgirstos visos interesų grupės. Tačiau galima pastebėti, kad tam tikros interesų grupės pretenduoja monopolizuoti aukštojo mokslo reformos procesą, savo siūlymus pateikdamos kaip vieną „teisingą“ nuomonę. Tai iliustruoja ir šis vienos interesų grupės viešas pareiškimas, stebinantis cinizmu ir grupiniu egoizmu. Kalbama apie 2017 m. balandžio 13 d. akademinėms bendruomenėms išplatintą rezoliuciją dėl valstybinių aukštųjų mokyklų tinklo optimizavimo, kurią keturių didžiausių Lietuvos universitetų vardu, junginį neformaliai pavadinęs „Universitetų pažangos konferencija“ (toliau – UPK), pasirašė Kauno technologijos universitetas.

Ši organizacija dar nėra įkurta *de jure*, todėl mėginama „prisidengti“ galimai fiktyvia organizacija ir taip formuoti visuomenės nuomonę, o galimas neigiamas pasekmes priskirti neegzistuojančiai organizacijai. Taigi UPK, o galbūt tik KTU,

paskelbtame dokumente, kuris pelnytai gali būti vadinamas Lietuvos aukštojo mokslo „Molotovo-Ribentropo paktu“, atviru tekstu raginama įvykdyti mažųjų universitetų dalybas – didieji universitetai pasidalina ir inkorporuoja mažesnius. Taip pat jame akivaizdžiai spaudžiama LR Vyriausybė, teigiant, kad mokslas suklestės tik tuomet, jeigu Vyriausybė (taip nurodyta paskutiniuose rezoliucijos punktuose) pasižadės vykdyti šiuos reikalavimus: „...didinant mokslinių tyrimų finansavimą, užtikrinant adekvacias lėšas universitetų ūkiui ir administravimui; skiriant tinkamą finansavimą, reikalingą kokybinei pertvarkai.“

Iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad Rezoliucijoje pateikti argumentai yra gana racionalūs, tačiau jos rengėjai nutyli svarbų faktą, kad mažesniųjų universitetų sunaikinimas žadamo kokybinio proveržio neduos. Keturi didieji universitetai – VU, VGTU, KTU ir LSMU – jau ir dabar gauna daugiau nei 70 proc. viso šalies aukštojo mokslo finansavimo, kai likusieji 10 universitetų dalijasi kiek daugiau nei 20 proc. Be to, UPK pateikta aukštojo mokslo reformavimo vizija Kaune ragina palikti tik du UPK universitetus – Sveikatos mokslų universitetą ir Kauno klasikiniu universitetu pervadintą Kauno technologijos universitetą. Pastarasis tiesiog mechanškai sujungtų dabartinius VDU, LSU ir ASU padalinių teisėmis.

Nors tai oficialiai neįvardinta, tačiau, sprendžiant iš ankstesnių KTU pareiškimų,

akivaizdu, kad „branduoliniu“ universitetu, prie kurio būtų prijungiami išvardinti universitetai, faktiškai būtų KTU. Todėl verta paklausti, ar išties KTU yra pajėgus užtikrinti tiek savo, tiek ir prijungtų universitetų kokybę? Deja, dabartinis KTU šiandien iš principo negali perimti aukštojo mokslo tinklo pertvarkos lyderystės Kaune. Tai susiję su neskaidria šios institucijos veikla. Šį teiginį galima pagrįsti keletu faktų. Pirmiausia būtina akcentuoti, kad šiuo metu nė vienas KTU valdymo organas (turima galvoje šio universiteto Taryba, Senatas ir Rektorius) nėra suformuoti teisėtai, o KTU rektorius netgi pripažintas pažeidęs akademinę etiką. Šiuos pažeidimus savo sprendimais patvirtino LR Seimo įsteigta aukštojo mokslo priežiūros institucija – LR akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (<http://www.etika.gov.lt/kontrolieriaussprendimai/>).

KTU „pasiėkimų“ sąrašą papildė ir tai, kad minėto universiteto vadovybė neseniai įvykdė galimai korupcinį KTU–ISM sandorį, įsigydama šio universiteto akcijas, kurių nominali vertė bemaž 160 tūkstančių eurų, už 3,5 milijono eurų. Taip didelė viešųjų lėšų suma galimai neskaidriai buvo nutekinta į finansinę krizę patyrusio privataus koncerno ARVI rankas. Šį klausimą šiuo metu nagrinėja LR valstybės kontrolė ir LR Seimo Antikorupcijos komisija. Ir tai dar ne viskas.

Neseniai KTU kilo naujas skandalas. Panašu, kad valstybinis KTU universitetas užsiima neteisėta veikla – azartinių lošimų

verslo lobizmu ir reklama. Kauniečiai ir akademinė bendruomenė surinko parašus ir kreipėsi į šalies vadovus bei į švietimo ir mokslo ministrę. Šiuo metu laukiama jų oficialios reakcijos. Taigi, įvertinus šiuos visuomenei žinomus faktus apie KTU, galima teigti, kad KTU gali būti įvardijamas tik kaip „pasiligojusios“ aukštojo mokslo sistemos etalonas. Todėl būtų padaryta didelė klaida, jei organizacinės kultūros ir demokratijos požiūriu palyginti „sveiki“ Kauno universitetai būtų prijungti prie jau sunkiai sergančio ir vadovybės piktnaudžiavimuose skęstančio universiteto.

LR Vyriausybės sudaryta verslo ir MOS-TA atstovų darbo grupė dėl aukštojo mokslo pertvarkos modelio dar neapsisprendė. Jos modelis oficialiai dar nepaviešintas ir viešam svarstymui bei politiniams debatams neatiduotas. Nuoširdžiai tikime, kad šios grupės pateikti aukštojo mokslo pertvarkos siūlymai nepažeis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įteisintos universitetų autonomijos ir nė vienam Lietuvos universitetui neribos jam suteiktos teisės ir laisvės pačiam spręsti, kokį jungimo(si) scenarijų rinktis.

Taip pat tikime, kad ši darbo grupė, kaip teigė Vyriausybė, išties yra profesionali, todėl pasiūlys ne autokratinį prievartinio universitetų jungimosi modelį, o racionaliomis įžvalgomis bei demokratine sprendimo teise grįstas universitetų jungimosi gaires ir principus.

LAMPSS pirmininkė Asta Lapinskienė ■

KURIAMAS LIETUVOS ŽALIASIS ALJANSAS

PAGRINDINIAI VEIKLOS TIKSLAI:

1. Dalyvauti darnios aplinkos vystymo politikos formavime.

2. Teikti siūlymus Lietuvos valdžios institucijoms dėl aplinkos taršos ir klimato kaitos mažinimo, užtikrinant darnų vystymąsi.

3. Per visuomenės švietimą inicijuoti gamtos saugos pilietines iniciatyvas, išreiškiant visuomenės nuomonę dėl aplinko-

saugos sprendimų.

4. Plėtoti tarptautinį kryptingą bendradarbiavimą, dalijantis pažangiausiais ekologiniais ir aplinkosaugos sprendimais.

5. Dalyvauti vystomojo bendradarbiavimo programoje, Lietuvos patirtį perduodant trečiosioms šalims.

6. Koordinuoti ir remti narių veiklą, atstovauti narių interesams valdžios ir valdymo

institucijose, deleguoti atstovus į valstybės institucijų tarybas, komitetus, komisijas, darbo grupes ir kitus valdymo darinius. Skatinti tarpusavio bendradarbiavimą.

7. Dalyvauti visuomenės švietime, ugdant jos pilietišką požiūrį į ekologinius sprendimus.

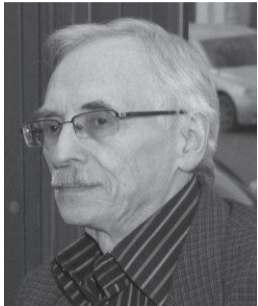
8. Siekiant sumažinti aplinkos taršą, propaguoti žaliosios energijos naudojimą.

LŽA vienija juridinius asmenis, dalyvaujančius darnios aplinkos formavime. LŽA steigėjais planuoja tapti VDU ir ASU bei KTU Aplinkos inžinerijos institutas, Šiaulių ir kitų universitetų atstovai, Lietuvos mokslininkų sąjunga.

Steigėjų vardu

doc. dr. Justinas Rimas ■

AKADEMINIŲ MOKYKLŲ IŠNYKIMO GRĖSMĖ: MOKSLO INSTITUTŲ VEIKLOS PERSPEKTYVOS

Prof. habil. dr. Valentinas Baltrūnas

Kalbant apie mokslo ir studijų sistemą, dažniausiai ir garsiausiai aptariamos šalies aukštųjų mokyklų problemos. Tačiau „mažieji“ universitetų broliukai – mokslo institutai – buvo ir liko antrame plane. Žinome, kad Lietuvos nepriklausomybės pradžioje buvo įteisinti 29 valstybiniai institutai (iš buvusių akademinių ir žinybinių). Nuo pat pradžių vis garsiau skambėjo teiginiai, kad niekur („pažangiajame“) pasaulyje nėra valstybinių mokslo institutų – tik universitetiniai, nors jau buvo paskelbta statistinė informacija, kad Lietuvoje 1/4 šalies mokslininkų, dirbančių mokslo institutuose, pateikia 3/4 visos mokslinės produkcijos (knygų, straipsnių, patentų ir kt.). Paaiškėjo, kad ir ES situacija su „produkcija“ panaši.

Tai, žinoma, nebuvo prie širdies mokslo ir studijų sistemos „reformatoriams“. Prasi-dėjo institutų veiklos vertinimų maratonas, rekomendacijos ir įtikinėjimai jungtis prie universitetų arba bent tarpusavyje, žadant vis geresnes sąlygas. Tokio spaudimo ir vis mažėjančio finansavimo kontekste daliai mokslo institutų nebuvo kitos išeities.

Viską reikia pagrįsti

Tuo požiūriu įdomu žvilgtelti į pirmojo dešimtmečio situacijos vertinimą ir tolesnių žingsnių ideologinį pagrindimą, kuris gerai atskleistas apmąstyta ir sklandžiai parengtame ŠMM leidinyje „Lietuvos mokslo ir technologijų baltoji knyga“ (Vilnius: Justitia, 2001), kuriame teigiama, kad „turėtų sustiprėti universitetų vaidmuo, juose puikiai gali veikti naujuoju Aukštojo mokslo įstatymu įteisinti universitetiniai mokslo institutai, o valstybinių mokslo institutų turėtų sumažėti, taikantis prie strategiškai svarbių šaliai MTP prioritetų“ (79 p.).

Kas tie pirmieji, kuriems teikiamas prioritetas? Ogi prioritetas teikiamas „moksliniams tyrimams, reikšmingiems šalies ūkiui, pirmiausia toms ūkio šakoms, kurios jau dabar lemia valstybės ekonominę pažangą ir socialinę gerovę ir yra orientuotos į intelektualiam darbui inlią produkciją“ (145 p.). Labai išmintinga formuluotė...

Nors šiame leidinyje padarytas mandagumo reveransas – „lietuvių kalbos, Lietuvos kultūros ir istorijos tyrimams“ (146 p.), iš esmės visos kitos formuluotės – technokratinės. Tai gerai liudija suformuluotas tuo metu vykdytos reformos nusistatymas nefinansuoti „abstraktų šalies mokslo kompetencijos palaikymą“ (107 p.), kartu atsisakant pripažinti, kad mokslas yra kultūros dalis (plačiąja prasme) su visomis su tuo susijusiomis „prievolėmis“ (visuomenės švietimui,

mokslo istorijai ir pan.).

Paimkime, pavyzdžiui, kad ir „Lietuvos nacionalinį atlasą“, savotišką kiekvienos šalies vizitinę kortelę. Anot Prezidentės D. Grybauskaitės, tai – „politinę nepriklausomybę, teritorinį vientisumą“ simbolizuojantis kartografinis kūrinys. Deja, jo išleidimui lėšų rasta tik po 25 valstybės nepriklausomybės metų. Ketvirtį amžiaus buvo naudojama si 1981 m. Maskvoje išleistu „Lietuvos TSR atlasu“. Gal dėl to, kad išleistas ne užsienio leidykloje?

Viena iš tokios prastos ir keistos situacijos priežasčių – nuolat mažėjantis finansavimas, kurio ypatybės gerai atskleistos prof. B. Kaulakio straipsnyje „Lietuvos mokslui ir studijoms – bado dieta“ (žr. „Mokslo Lietuva“, 2017, Nr. 5 (582)).

Kokių priemonių buvo imtasi, prisitaikant prie situacijos?

Pradžioje: kasmetinė pensininkų atestacija (vėliau susigėsta ir atšaukta), atlyginimų padidinimas 25 proc. turimo mokslo fondo sąskaita (t. y. atleidimai), sutartinių darbų su ūkio subjektais skatinimas (kas nėra blogai), taip piktinant konkurentus – privačias bendroves dėl nelygių konkurencinių sąlygų („turite biudžetą, tai ko čia braunatės!“).

Kulminacija: 2009 m. pabaiga – 2010 m. pradžia. Po naujosios LR mokslo ir studijų įstatymo 2009 metų redakcijos ir įteisinimo visi mokslininkai priverčiami pasirašyti **terminuotas** sutartis, informuojami, kad laukia du konkursai naujoms pareigoms eiti, net ir tų, kurie jau dirbo 20–30 metų. LMT nutarimu dviem mokslo sričių grupėms įteisinami nauji unifikuoti formalūs minimalūs kvalifikaciniai reikalavimai mokslo darbuotojams. **LRV sprendimu nuo 2010 m. pradžios 30–35 proc. sumažinamas mokslinių tyrimų finansavimas.** Tai sutampa su pirmųjų valstybinių mokslo institutų – mokslo centrų įkūrimu, prieš tai žadant kalnus privalumų: mažės biurokratija, didės finansavimas, gerės mokslo infrastruktūra... Universitetuose pradeda nykti „dvigubos“ pareigos (pvz., 0,5 docento ir 0,5 vyr. mokslo darbuotojo etato), atsisakant mokslinių pareigų dalies.

Tendencijos: mokslo mažinimo ir skurdinimo kontekste griežtėja LMT skelbiamų konkursų sąlygos. Viena naujausių – fizinių ir biomedicinos mokslų srities mokslininkų grupių projektams (mažesnių jau nėra!) gali vadovauti tik mokslininkai, per paskutiniuosius 5 metus paskelbę ne mažiau kaip 10 straipsnių tarptautiniuose (Wos) mokslo leidiniuose su citavimo indeksu. Ir fizikams, ir biologams, ir geografams, ir visiems kitiems – vienodai, nors tyrimų specifika yra labai skirtinga (pvz., vieniems eksperimentas užtrunka kelis mėnesius, o kitiems – kelerius metus). Ir vėl dauguma lieka už borto.

Susidariusios situacijos pasekmės

Jas pakomentuosiu geomokslų pavyzdžiu, kadangi geriausiai juos išmanau. Mokslo darbuotojų skaičiaus mažėjimas siaurino nagrinėjimų problemų ratą, o nauji vertinimo kriterijai skatino mokslinės produkcijos pokyčius: nuo 2002 m. išnyko tradicinė monografijų (po 3–5 kasmet), įvairių žemėlapių

(atlasų) leidyba, tačiau gausėja straipsnių tarptautiniuose leidiniuose.

Biudžetinio finansavimo ypatybės (tik atlyginimui ir „Sodrai“), epizodiška parama per konkursus, didėjantys kvalifikaciniai reikalavimai mokslo darbuotojams skatino temų smulkėjimą, vertimosi bet kuo, kas duoda pajamų, doktorantūros studijų nepopuliarumą. Kai kurie mokslininkai ir jų grupės perėjo į labiau pasiturinčias privačias įmones, išsinešdami savo patirtį ir tyrimo metodus. Šiandien iš buvusių pajėgių kolektyvų telikęs vienas kitas specialistas, o kai kurios mokslų šakos apskritai liko be ekspertų valstybei ir visuomenei svarbiais klausimais, pavyzdžiui, naftos ir skalūnų dujų gavybos, mineralinių žaliavų prognozės, aplinkos ekogeologinio vertinimo ir pan.

Iš buvusios Geografijos mokslo krypties institute nebeliko dinaminės geomorfologijos, jūrų geochemijos, sedimentologijos ir krantotyros, landšaftotyros, regioninės (visuomeninės) geografijos, ežerotyros ir pelkėtyros šakoms atstovaujančių padalinių, daugiausiai tyrinėjusių Lietuvos gamtą. Iš buvusios geologijos mokslo krypties institute sunyko buvusios pajėgias naftos geologijos ir geofizikos, paleontologijos ir biostratigrafijos, Baltijos jūros geologijos ir geomorfologijos, litologijos, naudingųjų iškasenų ir geochemijos, hidrogeologijos ir inžinerinės geologijos šakos kuravę padaliniai, pelnę pripažinimą šalyje ir tarptautinėje arenoje. Aplinkos ministerijai buvo perduotas instituto pastatytas ir suformuotas Lietuvos geologijos muziejus (Vievėje) su daugiau nei 1000 giliųjų gręžinių uolienų stulpelio saugykla, kurios išlaikymas „per brangiai“ kainavo.

Šiuo metu Gamtos tyrimų centre šioms kryptims atstovauja 5 laboratorijos, savo tematika lyg ir kompleksinės, surinkusios ankstesnių padalinių likučius: Branduolinės geofizikos – 9 darbuotojai (6 daktarai); Geo-

aplinkos tyrimų – 14 (10); Giluminės geologijos – 11 (5); Klimato ir vandens sistemų tyrimų – 11 (6); Kvartero tyrimų – 17 (10).

Kas laukia?

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras (MOSTA) pateikė įdomų darbą „Lietuvos mokslo ir studijų ateities vizija: mokslo Lietuva 2030“ (paskelbta MOSTA tinklalapyje). Šioje vizijoje prognozuojama, kad (7 p.):

- valstybė investuoja tik į tarptautiniu mastu konkurencingus mokslinius tyrimus. Dalis reikalingų mokslinių tyrimų perkama kitose šalyse (*autorius pastaba: taip pat ir Lietuvos gamtos tyrimai?*);
- neprioritetinių sričių moksliniai tyrimai gyvuoja rinkos sąlygomis, juos valstybė remia netiesiogiai, sudarydama palankią aplinką privačioms ir nevyriausybinėms investicijoms (*autorius pastaba: t. y. dabar jau sunykusių atkūrimui?*);
- konkursinis ir bazinis-institucinis finansavimas skiriamas skatinti naujų sričių (*autorius pastaba: o gal tų pačių sunykusių atkūrimui?*) moksliniams tyrimams ir ateities studijoms;

Lietuvos mokslas aktyviai išnaudoja tarptautinius mokslinių tyrimų finansavimo šaltinius ir iš jų gauna didesnę dalį lėšų mokslininkų inicijuojamiems tyrimų projektams.

Kaip matome, ir vėl lėšų klausimas. Panašu, kad ligšioliniam vis virstančiam mokslo, studijų ir praktikos (verslo ir kt.) triumviratui vis tik reikia dar vieno svarbaus ir užtikrinto atramos taško – finansų (stabili grafinė tetraedro forma tai vaizdžiai iliustruoja). Jokios reformos, jokie sujungimai ar prijungimai skurdo aplinkoje padėties neišgelbės. *Autorius yra Lietuvos mokslininkų sąjungos tarybos narys, Gamtos tyrimų centro Geologijos ir geografijos institutas vyr. mokslo darbuotojas* ■

Lietuvos žiniasklaidos enciklopedija

Vytautas Žeimantas

Informuoju, kad artėja į pabaigą „Lietuvos žiniasklaidos enciklopedijos“ rengimas. Jo vardyne yra per 2 tūkst. pavardžių. Šiuo metu jau parengta daugiau kaip 1620 straipsnių, skirtų žurnalistams ir žmonėms, dirbantiems ar dirbusiems žiniasklaidoje. Lietuvos žurnalistų sąjungos interneto svetainė – www.lzs.lt.

„Lietuvos žiniasklaidos enciklopedija“ nuolat atnaujinama. Čia galite sužinoti, ar apie Jus jau parengtas straipsnis. Jei pageidausite, galime jį atsiųsti papildomam derinimui. Kolegos, norintys patekti į enciklopediją, prisistato patys. Reikia rašyti

enciklopediniu stiliumi. Ką ir kaip mums rašyti, viskas paaiškinta LŽS svetainės www.lzs.lt rubrikoje „Lietuvos žiniasklaidos enciklopedija“. Ten yra ir pavyzdžių. Taip pat reikia atsiųsti savo portretinę nuotrauką.

Paagituokite ir kitus kolegas iš savo aplinkos, net jei jų pavardžių nėra LŽS svetainėje skelbtame sąraše. Aš jį rinkau kelerius metus, galėjau ką nors ir praleisti. Jei kils klausimų, kreipkitės. Telefonai: (85) 212 2805 (darbo), (85) 271 0943 namų, mobilusis (8 652) 10 638. El. paštas vzeimantas@gmail.com; www.lzs.lt. Adresas: Jogailos g. 11, LT-01116, Vilnius. Linkiu sėkmės ir laukiu. *Autorius yra „Lietuvos žiniasklaidos enciklopedijos“ redaktorius-sudarytojas, at-sakingas už personalijas* ■

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija. Olgos Posaškovos (LRS) nuotr.

Sveikina Rima Baškienė. Olgos Posaškovos (LRS) nuotr.

■ Atkelta iš 3 p.

balsavimo internetu klausimais. Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija Seime posėdžiavo iki balandžio 28 d.

Dėl Vidurio Europos universiteto. Balandžio 5 d. Švietimo ir mokslo komitetas pritarė nutarimui, kuriuo Vyriausybė raginama diplomatiniais kanalais kreiptis į Vengrijos Vyriausybę ir išreikšti susirūpinimą dėl akademinės veiklos laisvės suvaržymo šioje šalyje. Nutarimu taip pat siūloma apsvarstyti paramos ir pagalbos planą Vidurio Europos universiteto bendruomenei, kviečiant savo veiklą laikinai perkelti į Lietuvą, jei dėl Vengrijos Vyriausybės veiklos tolesnis universi-

teto darbas taptų neįmanomu. „Akademinė laisvė – vienas iš ramsčių, ant kurių laikosi laisva visuomenė. Ją naikindama, Vengrijos Vyriausybė atveria duris despotizmui. Neturėtume į tai užmerkti akių“, – komentavo M. Adomėnas.

Primename, kad balandžio 4 d. Vengrijos parlamentas priėmė įstatymą, kuriam įsigaliojus, Vidurio Europos universitetas negalės tęsti savo veiklos šalyje. Reikalaujama, kad JAV ir Vengrijos vyriausybės per kelis mėnesius susitartų dėl naujų universiteto veiklos vykdymo sąlygų. Jei toks susitarimas nebus pasiektas, VEU nuo 2018 m. sausio 1 d. negalės priimti naujų studentų, o iki 2021 m.

turės nutraukti švietimo procesą.

Investicijų įstatymo pataisais. Seimas pritarė siūlymui praplėsti sritis, kuriose valstybė gali skirti lėšų finansinėms priemonėms įgyvendinti. Valstybė, siekdama skatinti investicijas, gali skirti lėšų finansinėms priemonėms įgyvendinti. Taip būtų sudarytos galimybės plėsti viešosiomis lėšomis finansuojamų finansinių priemonių, skirtų investicijoms skatinti, įgyvendinimą. Pasak finansų viceministro Dariaus Sadecko, vienas pagrindinių finansinių priemonių privalumų – tęstinumas, nes paskolintos ar investuotos lėšos sugrįžta ir yra naudojamos kitiems projektams finansuoti. Taip suku-

riami ilgalaikiai finansavimo mechanizmai. Įgyvendinant finansines priemones, siekiama pritraukti privačių lėšų ir taip padidinti investuojamas viešąsias lėšas.

Dėl urėdijų reformos. Frakcijos „Tvarka ir teisingumas“ nariai balandžio 20 d. susitiko su aplinkos ministru Kęstučiu Navicku, siekdami aptarti dėl Aplinkos ministerijos skubos tvarka inicijuojamos valstybinių miškų valdymo reformos vykdymo. Frakcijos nuomone, Aplinkos ministerija, neįvertinusi situacijos, neturėdama aiškaus veiksmų plano, nenurodydama reformos būdo, naikina savarankiškas miškų urėdijas ir kuria vieną įmonę. Neįvertinta miškų išteklių valdymo ir prekybos monopolizavimo įtaka parduodamos medienos kainoms, poveikis smulkiajam medienos verslui ir medienos ruošos įmonėms, neatlikta išlaidų ir naudos analizė. „Seimo valdybai pateiktas 46 Seimo narių, kurie priklauso skirtingoms frakcijoms, prašymas dėl privalomo nepriklausomo ekspertinio teisės akto projekto įvertinimo“, – pažymėjo frakcijos „Tvarka ir teisingumas“ seniūnas Remigijus Žemaitaitis. ■

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

Patvirtintos 2017 m. norminės studijų kainos. Švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė patvirtino studentų, priimančių 2017 m. į aukštąsias mokyklas, normines studijų kainas – lėšas, kurias valstybė numato skirti aukštosios mokykloms už vieno studento studijas. Jos lieka tokios pat kaip pernai.

Kolegijose brangiausias bakalauro studijos muzikos kryptyje – 4 344 eurai per metus. Pigiausiai (1 073 eurai per metus) valstybei atsisie socialinių mokslų studijos. Universitetuose brangiausiai kainuojančios bakalauro studijos – tai pilotų rengimas, jos valstybei per metus gali kainuoti 11 576 eurus. Pigiausiai – socialinių mokslų studijos, kurių kaina – 1 268 eurai.

Nuo 2017 m. liepos 1 d. 0,5 proc. mažinamas darbdavio mokamas „Sodros“ įmokų tarifas, todėl 2017 m. nominalios norminės studijų kainos yra apie 0,3 proc. mažesnės nei 2016 m. Aukštųjų mokyklų biudžeto tai nepakeis – mažėjant „Sodros“ įmokų tarifui, atitinkamai mažės mokesčiai, kurį „Sodrai“ turės mokėti aukštosios mokyklos.

Norminės studijų kainos nustato maksimalią lėšų sumą, kuri gali būti skiriama iš

biudžeto valstybės finansuojamo studento vienerių metų studijoms padengti. Praktika rodo, kad valstybinės aukštosios mokyklos, nustatydamos studijų kainas, lygiuojasi į normines.

Norminę studijų kainą sudaro dėstytojų ir mokslo darbuotojų bei kitų su studijomis susijusių darbuotojų atlyginimai, išlaidos su studijomis susijusioms prekėms ir paslaugoms, išlaidos studentams skatinti. Didžiausią norminės studijų kainos dalį – 70–80 proc. – sudaro lėšos dėstytojų atlyginimams.

Prasideda aukšto lygio mokslo projektų finansavimas. Balandžio 6 d. buvo paskelbtas pirmas kvietimas, pagal kurį mokslinių tyrimų projektams konkurso būdu jau šiemet bus išdalinta 21,6 mln. eurų. 2014–2021 m. ES struktūrinio finansavimo etapu aukšto lygio mokslo projektų konkursiniam finansavimui numatoma skirti 49 mln. eurų – tai pusantrą karto daugiau nei 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiu. 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų finansavimo laikotarpiu konkurso būdu moksliniams tyrimams skirta 33,2 mln. eurų. Finansavimą gavo 106 aukštos kokybės mokslo projektai.

Aukšto lygio moksliniai tyrimai – tai moksliniai tyrimai, kurių rezultatai pripažįstami, publikuojami ir cituojami tarptautiniuose recenzuojamuose moksliniuose leidiniuose. Mokslininkai galės teikti paraišką projektų finansavimui pagal priemonę „Mokslininkų, kitų tyrėjų, studentų mokslinės kompetencijos ugdymas per praktinę mokslinę veiklą“ iki birželio 5 d. Sprendžiant dėl finansavimo, bus atskirai vertinami patyrusių ir jaunų mokslininkų projektai. Tai teikia jauniems mokslininkams puikią galimybę vykdyti savarankiškus tyrimus.

Jauniems mokslininkams – galimybė pasaulinio lygio mokslininko karjerai Lietuvoje. 60 jaunų mokslininkų dar šiais metais turės galimybę pradėti tarptautinio lygio karjerą Lietuvoje. Dvejus metus trunkančios podoktorantūros stažuotės metu jauni tyrėjai galės ne tik dirbti modernia mokslinių tyrimų įranga aprūpintuose Lietuvos mokslo centruose, bet ir dalį stažuotės laiko tobulintis garsiausių savo srities pasaulinių tyrimų centruose, tokiuose kaip Kembridžas ar Oksfordas. Iš tokių mokslinių stažuotėjų jauni tyrėjai parsiveš į Lietuvą nau-

jasių idėjų ir bendradarbiavimo kontaktų.

Kaip pabrėžia ministrė J. Petrauskienė, labai svarbu, kad podoktorantūros stažuotės ne tik skatina perspektyvius tyrėjus, baigus doktorantūrą, rinktis mokslininko karjerą, bet ir leidžia susigrąžinti jaunus talentus, doktorantūrą baigusius užsienyje. Dvejiems podoktorantūros stažuotės metams vienam mokslininkui numatoma skirti 72,4 tūkst. eurų. Jaunieji mokslininkai stažuotei gali pasirinkti norimą instituciją ir pasikviesti pageidaujama stažuotės vadovą.

Mokslo ir studijų institucijos iki birželio 13 d. kviečiamos teikti paraišką podoktorantūros stažuotėjų finansavimui. Tam numatoma skirti 4,35 mln. eurų ES investicijų. Iš viso 2014–2020 m. ES struktūrinio finansavimo etapu podoktorantūros stažuotėjų finansavimui pagal tris kvietimus numatoma skirti per 10,4 mln. eurų. 2007–2013 m. podoktorantūros stažuotės yra gavę 225 jaunieji mokslininkai. Daugiau informacijos dėl podoktorantūros stažuotėjų: <http://www.lmt.lt/lt/kvietimu-kalendorius/kvietimas/363.html>. Parengta pagal Švietimo ir mokslo ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus. ■

DARNI REGIONŲ RAIDA

TRYS REGIONAI – OPTIMALUS SPRENDIMAS LIETUVAI

Prof. dr. Teodoras Tamošiūnas

Regioninės politikos aktualumas

2005–2008 m. Lietuvoje vyko diskusijos, į kiek regionų tikslinga suskirstyti mūsų valstybės teritoriją. Kalbėta apie trijų, keturių ir penkių regionų galimybes bei privalumus. Nuo 2010 m. liepos 1 d. panaikinus apskričių viršininkų administracijas, susiklostė paradoksali situacija: liko geografinis suskirstymas į 10 apskričių, neturintis atitinkamų valdymo institucijų. Formaliai apskričių valdymą perėmė Vidaus reikalų ministerija, o apskrityse liko šiai ministerijai pavaldūs Regioninės plėtros departamento skyriai, turintys vos po kelis valstybės tarnautojų etatus. Kelios funkcijos paliktos kiekvienoje apskrityje kelis kartus per metus posėdžiaujančioms Regiono plėtros taryboms, kurias sudaro apskrities savivaldybių merai.

1994 m. Lietuvoje atkuriant apskritis, buvo akcentuojama būtinybė išlaikyti darnų visos Lietuvos vystymąsi. Darnus regionų vystymasis ir dabar plačiai akcentuojamas valstybiniuose ir tarptautinių organizacijų strateginiuose dokumentuose. 2011 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoje Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje išskirtas ilgalaikis teritorinio vystymosi tikslas – užtikrinti tolygų šalies teritorinį vystymąsi, palankias socialinio ir ekonominio vystymosi sąlygas, gerą aplinkos kokybę visoje valstybės teritorijoje.

2014–2020 metų Nacionalinės pažangos programoje, kurią Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino 2012 m. lapkričio 28 d., iškeltas 3.4 tikslas – „didinti teritorinę sanglaudą regionuose“. Jo aprašyme teigiama, kad „siekiant visoje šalies teritorijoje užtikrinti vienodus ekonominės aplinkos standartus, būtinos valstybės investicijos į šalies miestų kompleksinę infrastruktūros modernizavimą, sprendžiant kiekvieno miesto specifines problemas“.

1 pav. Vidurio ir Vakarų Lietuvos regionas (kairėje) ir Sostinės regionas
Šaltinis: Europos Komisija: Lietuvoje – du regionai. (2016). – Prieiga internete: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/naujienos/europos-komisija-lietuvojedu-regionai>

Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos II skyriuje „Darni visuomenė ir aplinka“ teigiama: „Vyriausybės regioninės politikos srityje kelia tikslą – sukurti efektyvią regioninės politikos sistemą ir užtikrinti Lietuvos regionų konkurencingumą bei aukštą gyvenimo kokybę juose. Tam, kad Lietuvoje nesusiformuotų padėtis, kai didesnė gyventojų dalis yra susitelkusi viename mieste, o regionų plėtra nebūtų priklausoma tik nuo ES lygmeniu pasiektų susitarimų, svarbu stiprinti socialinę, demografinę, ekonominę bei ekspertinę bazę regionuose, siekiant, kad kiekvienas jų taptų stipriu augimo ir verslo bei gyventojų traukos centru.“

Dabartinė Lietuvos regionų situacija

Lietuvos statistikos departamentas pateikia išsamią informaciją apie Lietuvos apskritis, kurias viešojoje erdvėje dažnai pavadiname regionais. Vilnius yra vienintelis augantis didmiestis, 2017 m. sausio 1 d. turėjęs 544 391 gyventoją. Kaunas turėjo 292 677, Klaipėda – 151 227, Šiauliai – 101 210, Panevėžys – 91 106 gyventojus. Atitinkamomis gyventojų skaičių proporcijomis pasižymi ir apskritys: Vilniaus apskritis 2017 m. sausio 1 d. turėjo 804 410 gyventojų, Kauno apskritis – 570 163, Klaipėdos apskritis – 320 626, Šiaulių apskritis – 271 046, Panevėžio apskritis – 225 196 gyventojus.

Panašios proporcijos tarp apskričių ir pagal bendrojo vidaus produkto (BVP) apimtį. 2015 m. didžiausia BVP dalis – 40,4 proc. – sukurta Vilniaus apskrityje. Kauno apskrityje sukurta 19,8 proc. šalies BVP, Klaipėdos apskrityje – 11,6 proc., Šiaulių apskrityje – 7,2 proc., Panevėžio apskrityje – 6 proc. mūsų valstybės BVP. Likusių – Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos – apskričių indėlis į šalies BVP

neviršijo 3,6 proc. Tai rodo, kad 2015 m. Vilniaus apskritis sukūrė apie 40 proc. šalies BVP, Kauno apskritis – 20 proc., Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio apskritys kartu sudėjus – 25 proc., o likusios 5 apskritys – vos 15 proc. šalies BVP.

Lietuvos regioninės politikos optimalios krypties paieška

Siekdama pritraukti į Lietuvą daugiau ES investicijų 2021–2027 metais, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2016 m. sausio 6 d. priėmė nutarimą „Dėl Sostinės regiono ir Vidurio bei Vakarų Lietuvos regiono sudarymo“. Europos Komisija 2016 m. lapkričio 21 d. priėmė reglamentą, kuriuo iš dalies

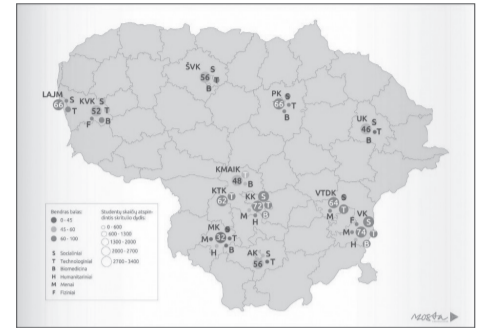

2 pav. Lietuvos apskritis
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

pakeitė bendro teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriaus (NUTS) priedus. Pakeistas reglamentas nurodo, kad nuo 2018 m. sausio 1 d. Europos Komisijai bus perduodami statistiniai duomenys pagal du NUTS 2 lygio Lietuvos regionus – Sostinės regioną, kurį sudaro Vilniaus apskritis, ir Vidurio bei Vakarų Lietuvos regioną, kurį sudaro likusios devynios Lietuvos apskritys (žr. 1 pav.). Vidurio ir Vakarų Lietuvos regionas 2021 m. turėtų likti ES mažiau išsivysčiusių regionų kategorijoje (BVP vienam gyventojui mažesnis nei 75 proc. ES vidurkio) su daug didesniu nei kitose kategorijose ES investicijų kiekiu. Sostinės regionas atsiduria kitoje kategorijoje su mažesniu ES investicijų kiekiu.

Tačiau valstybės viduje toks suskirstymas į du regionus būtų pernelyg neproporcingas. Daug racionalesnė kryptis – pereiti prie trijų Lietuvos regionų modelio: augantis Sostinės regionas, 2017 m. sausio 1 d. turėjęs 804 410 gyventojų, Kauno regionas (Kauno, Alytaus, Marijampolės ir Tauragės apskritys), 2017 m. sausio 1 d. turėjęs 956 440 gyventojų, ir

Šiaurės Lietuvos regionas (Klaipėdos, Telšių, Šiaulių, Panevėžio ir Utenos apskritys), 2017 m. sausio 1 d. turėjęs 1 088 467 gyventojus (žr. 2 pav.). Tuomet visi trys regionai, turintys ne mažiau kaip 800 000 gyventojų,

3 pav. Lietuvos kolegijų žemėlapis
Šaltinis: MOSTA. Įvertino kolegijų potencialą: sunerinti reikėtų ne tik universitetams. 2017 m. kovo 13 d. Prieiga internete: <http://mosta.lt/images/naujienos/2017/studijos/kolegiju-potencialo-analize>

liktų NUTS 2 lygyje. Be to, Sostinės regionui liktų apie 40 proc., o Kauno ir Šiaurės Lietuvos regionams tektų maždaug po 30 proc. ekonominio ir socialinio potencialo. Toks valstybės suskirstymas į tris regionus būtų ne tik patogus geografiniu požiūriu, bet ir optimaliai proporcingai išdėstytų mūsų ekonominių ir socialinių potencialų.

Trijų Lietuvos regionų aukštasis mokslas ir specialistų rengimas

Panaši situacija ir su Lietuvos aukštuoju mokslu bei profesiniu specialistų rengimu. Vilnius ir Kaunas – giliai universitetines tradicijas turintys miestai. Klaipėdos ir Šiaulių universitetai bei Panevėžio fakultetas gali užimti deramą aukštajam universitetiniam mokslui vietą Šiaurės Lietuvos regione. Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio ir Utenos kolegijos gali sudaryti stiprų Šiaurės Lietuvos kolegijų tinklą (žr. 3 pav.). Panašiai galima planuoti tris profesinio rengimo centrų ir mokyklų tinklus: Sostinės, Kauno ir Šiaurės Lietuvos regionų.

Kiekviename iš trijų mūsų valstybės regionų galima formuoti trijų pakopų aukštojo mokslo ir profesinio specialistų rengimo piramidę: universitetai (arba jų tinklas), kolegijų tinklas ir profesinio rengimo centrų bei mokyklų tinklas. Tokia regioninė aukštojo mokslo ir profesinio specialistų rengimo politika įgalintų proporcingai paskirstyti žmogiškuosius išteklius ir optimaliai patenkintų Lietuvos gyventojų bei darbo rinkos poreikius. *Autorius yra Šiaulių universiteto Viešojo administravimo katedros vedėjas, regionų darnios raidos tyrimo projektų dalyvis*

Minutė gali turėti daugiau nei 60 sekundžių

Lietuva, vadovaudamasi Europos Sąjungos direktyva, du kartus per metus kaitalioja laiką. Apie tai daugiausia kalbama pavasarį, kai paskutinį kovo sekmadienį iš mūsų yra „pavagiama“ viena valanda miego. „Diskusijos apie vasaros laiko

įvedimą vyksta nuolat. Tačiau mažai kas žino, kad yra dar viena su laiko skaičiavimu susijusi problema – keliamosios sekundės. Keliamosios sekundės yra papildomos (61-osios) sekundės, pailginančios gruodžio arba birželio mėnesių paskutinįją minutę“, – sako Fizinių ir technologijos mokslų centro (FTMC) Metrologijos skyriaus Laiko ir dažnio etalono laboratorijos vadovas Rimantas Miškinis.

Mokslininko teigimu, jos įvedamos nusprendus tarptautinėms organizacijoms, atsakingoms už suderintojo pasaulinio laiko

(UTC) formavimą ir palaikymą. Tai Tarptautinė telekomunikacijų sąjunga (ITU), Tarptautinis svarsčių ir matų biuras (BIPM) ir Tarptautinė žemės sukimosi tarnyba (IERS). Keliamųjų sekundžių įvedimo tikslas – suvienodinti atominais laikrodžiais formuojamą laiko skalę (BIPM laiko skalę) ir laiko skalę, kuri suformuojama stebint žemės sukimąsi (IERS laiko skalę). Dėl žemės sukimosi netolygumo ir lėtėjimo skirtumas tarp šių laiko skalių nuolat kinta. Kai šis skirtumas pasiekia 0,4 sekundės, yra skelbiamas keliamosios sekundės įvedimas. Tai rei-

kia, kad artimiausio birželio arba gruodžio mėnesio paskutinė minutė bus pailginama viena sekunde – laikrodžiai persukami viena sekunde atgal.

Kasdieniam gyvenime mes to nepastebime, tačiau ši sekundė sukelia daug rūpesčių specialistams, prižiūrintiems informacines, navigacijos ir kitas modernių technologijų sistemas. Su kokiomis blygybėmis susijusios tos keliamosios sekundės? Juk rudenį, kai dovanų gauname visą valandą,

Agroverslas ir nanotechnologijos

Laura Žemaitienė

Prognozuojama, kad iki 2050 m., palyginti su dabartiniu laikotarpiu, maisto produktų poreikis pasaulyje išaugs daugiau nei du kartus. Atitinkamai didės ir reikalavimai maisto kokybei bei saugai. Todėl ekonomistai neabejoja, kad agroverslas bus vienas perspektyviausių sektorių investicijoms ir didelė niša mokslo inovacijoms. Lietuva, kuriai labai svarbu kurti ir išlaikyti konkurencingą žemės ūkį, negali likti nuošalėje: tiek pačiam žemės ūkiui, tiek jį aptarnaujančiai agroverslo grandžiai būtina rengti įvairių sričių aukštos kvalifikacijos specialistus, sugebančius kurti ir praktikoje taikyti pažangiausias technologijas. Juo labiau kad tokios technologijos mūsų ūkiuose jau naudojamos.

Šiuolaikinė technika stebina savo galimybėmis

Lietuvos agroverslo sektoriui specialistus rengiančio Aleksandro Stulginskio universiteto rektorius prof. Antanas Maziliauskas pastebi, kad pasaulyje auga ne tik maisto produktų paklausa, bet ir poreikis mažinti gamybos sąnaudas, tausoti gamtos, energetinius ir įvairius kitus išteklius, eikvojamus žemės ūkyje. „Į agroverslą neatsitiktinai veržiasi išmaniosios technologijos, paremtos naujausiomis informatikos, fizikos, chemijos, agronomijos žiniomis. Žemės ūkis Lietuvoje jau šiandien yra ta šaka, kurios informacinėse duomenų bazėse įdiegta bene daugiausia išmaniųjų technologijų. Agroverslas tampa vienas perspektyviausių sektorių ir informacinių technologijų bei robotikos specialistams“, – agroverslo atveriamas naujas nišas komentuoja pašnekovas.

Pasak A. Maziliausko, kasmet vis labiau stebina ir ASU teritorijoje vykstančių tarptautinių žemės ūkio parodų eksponatai. Ką tik įvykusioje didžiausioje Baltijos šalyse žemės ūkio parodoje „Ką pasėsi... 2017“ buvo parodyta agrosektoriaus pažanga. „Šiuolaikinė technika tiesiog pribloškia savo galimybėmis. Modernaus kombaino pjaunamoji tokia lanksti, kad gali puikiai kopijuoti žemės kontūrą, o 36 m pločio purkštuvai išlaikyti pusiausvyrą, važiuodamas kalvota vietove. Tokią techniką, dirbančią net kitos valstybės teritorijoje, specialistas gali pareguliuoti tiesiai iš savo biuro. Ne mažiau unikalių

Laukai. M. Liniausko nuotr.

dalykų įdiegta ir gyvulininkystės šakoje“, – reziumuoja A. Maziliauskas.

Žemės ūkyje jau naudojamos nanotechnologijos

Bene labiausiai stebinantis faktas šiame kontekste – sėkmingas nanotechnologijų taikymas Lietuvos ūkiuose. „Pati sąvoka „nanotechnologija“ daugeliui skamba mistiškai. Žinome, kad šluostė su nanodalelėmis puikiai valo paviršius, kad sportininkams skirti drabužiai su tokiais dalelėmis lengvai slysta vandeniu. Tačiau iš tiesų nanotechnologijos jau naudojamos ir žemės ūkyje. Jos gali padėti rasti sprendimą, kaip kuo efektyviau ir kuo mažesnėmis sąnaudomis gauti gerą derlių, nes grūdų eksporto rinkose konkurencija nuolat auga ir brangių grūdų netolimoje ateityje niekam nereikės“, – neabejoja trąšomis ir žemės ūkio kultūrų sėklomis prekiaujančios įmonės „Scandagra“ pardavimo vadovas Eduardas Kapralovas.

Pasak jo, kaip ir įtemptu ritmu gyvenantys žmonės, augalai taip pat nuolat patiria stresą dėl šalčio, sausros ar lietaus pertekliaus, todėl jų imuninę sistemą tikslinga sustiprinti geležimi, magniu, manganu, seleno ir kitais mikroelementais. Efektyviausios šiuo atveju yra naujos kartos trąšos, sukurtos nanodalelių pagrindu. Efektą duoda tai, kad dėl ypač mažo (iki 40 nm) elementų dydžio 99 proc. produkto patenka į augalą iš karto. (Vienas nm yra milijardinė vieno metro arba milijoninė vieno milimetro dalis.)

„Pernai mikroelementinės trąšos „Nanoplant“ buvo panaudotos 40 tūkst. ha pasėlių plote, o gauti rezultatai pranoko žemdirbių

lūkesčius. Pakanka tokio mažo kiekio šių trąšų, kad, sakytum, tai prieštarauja žinomiems agronomijos dėsniams. Tačiau suprantant, kaip nanotechnologijos veikia, tai jau nestebina“, – nanoproduktų savybes komentuoja E. Kapralovas.

„Scandagra“ ekspertas Giedrius Adomaitis pasakoja, kad šiuolaikinės technologijos leidžia beveik visus metalus suskaldyti iki nanodalelių, tačiau yra sudėtinga juos tokiu pavidalu išlaikyti vandens tirpale. Todėl laboratorijos paprastai laiko paslapyje, iš kokių polimerinių medžiagų gaminamas nanodalelių apvalkalas. „Žinoma tiek, kad polimero pagrindą sudaro krakmolai, tačiau vienas jis vandenyje taip pat ištirptų“, – nanomedžiagų kūrimo ypatumus komentuoja „Scandagra“ atstovas, pastebintis, kad šioje srityje atsiranda daug galimybių pasireikšti ir jaunajai Lietuvos mokslininkų kartai.

Praktikams inovacijų nauda nekelia abejonių

Pažangų augalininkystės krypties ūkį Jonavos rajone turintis Rimantas Kubiliūnas – vienas iš pusrūčio šimto Lietuvos ūkininkų, pernai praktiškai išbandžiusių nanodalelių pagrindu pagamintas trąšas ir dalyvavusių tyrime, kurį atliko Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro mokslininkai. Jo teigimu, efektas buvo akivaizdus. „Pernai pavasarį labai sunkiai kilo žieminiai rapsai. Vieną 38 ha ploto lauką, iš rudens apšęta šia kultūra, jau buvau kaip ir nurašęs į nuostolius, tačiau gavau netikėtą pasiūlymą nupurkšti jį nanotrąšomis. Šių trąšų sudėtis, atvirai

taisant, nepasirodė kažkuo ypatinga, tačiau nusprendžiau – vis tiek jau nėra ko sugadinti. Tad nupurškiau 15 ha lauko, o kitą dalį palikau nepurkštą. Po poros savaitių išpūdis buvo toks, tarsi lauką būtų perpjovę pusiau, nes tik nupurkštoji rapsų dalis buvo pakilusi lyg ant mielių. Dabar nupurškiau visą plotą ir gavau tikrai gerą rapsų derlių“, – pirmąją savo „pažintį“ su nanotrąšomis prisimena jonaviškis ūkininkas, skaičiuojantis, kad pasaulio rinkose krentant grūdų supirkimo kainoms, naujosios trąšos, stiprinančios žemės ūkio kultūrų imuninę sistemą ir didinančios derlingumą, gali padėti ūkininkams išvengti nuostolių.

320 ha augalininkystės krypties ūkį vystantis R. Kubiliūnas teigia, kad savo ir savo kolegų veiklos jau net neįsivaizduoja be įvairių kitokių modernių technologijų. „Laukuose dirbantys šiuolaikiniai purkštuvai ir tręšimo įrenginiai valdomi palydovine navigacijos sistema. Tai apsaugo nuo finansinių praradimų, kad technikos posūkių vietose ar laukų pakraščiuose dalis pasėlių liks nupurkšti, arba priešingai – būtų nupurkšti du kartus. Kombainuose įdiegta 3 D sistema, kai keičiasi sietų švytavimo kryptys ir ventilatoriaus sukimosi greitis. Tai leidžia efektyviai kulti grūdus kalvotuose laukuose ir išsaugoti 10 proc. daugiau derliaus“, – pasakoja pašnekovas. Vienoje komandoje su pažangiais dirbančiais žemdirbiais praktikais šiuo metu drauge darbuojasi ir gausus būrys įvairių sričių mokslininkų, inžinierių technologų, agronomų ir IT specialistų. ■

Minutė gali turėti daugiau nei 60 sekundžių

■ Atkelta iš 8 p.

mes tik džiaugiamės. „Yra dvi pagrindinės keliamųjų sekundžių blygybės. Pirmoji ta, kad jos įterpiamos (įvedamos) nereguliariai. Antroji blygybė – įterpiant keliamąją sekundę sutrinkdama tolydinė laiko skalė ir laiko apskaita, kuri labai svarbi ryšių, navigacijos, informacinių ir kitų sistemų darniai veiklai“, – teigia R. Miškinis. Tiksliai laiko apskaita ypač svarbi elektroninėje bankininkystėje, kurioje kiekvienas veiksmas susiejamas su tiksliai laiko žyma, o keliamųjų sekundžių klaidingas įterpimas gali būti labai skausmingas. Nuo 2018 m. Europos Sąjun-

goje griežtinami reikalavimai, keliami laiko žymoms, naudojamoms finansų sektoriuje. Bus reikalaujama, kad finansines procedūras žyminčios laiko žymos būtų susietos su suderintuoju pasauliniu laiku dar didesniu tikslumu. Tai reiškia, kad skirtingose valstybėse veikiančios finansinės institucijos savo laikrodžius turės gana tiksliai susieti su UTC laiku, kurio formavime dalyvauja šios valstybės nacionalinis metrologijos institutas (NMI).

Pasak mokslininko, suderintasis pasaulinis laikas UTC yra formuojamas remiantis 650 atominiais laikrodžiais, veikiančiais 78 laboratorijose (NMI), rodmenimis. Nėra nė vieno pagrindinio atominio laikrodžio, kurio rodmenimis galėtų vadovautis kiti lai-

krodžiai. Visų UTC formavime dalyvaujančių laikrodžių signalai yra laikomi fiziniiais UTC skalės šaltiniais. Šie laikrodžiai veikia savarankiškai, bet yra jungiami į vieną sistemą. Toks sujungimas vyksta, pasitelkiant palydovines navigacines sistemas.

Lietuvoje nacionalinio metrologijos instituto funkcijas vykdo Fizinių ir technologijos mokslų centras, o jo Metrologijos skyriuje veikiančios du atominiai laikrodžiai yra įtraukti į UTC laiko formavimą. Lietuvos atominiais laikrodžiams yra suteiktas UTC(LT) vardas. FTMC atominiai laikrodžių signalai naudojami formuojant laiko žymą, kurios perduodamos Vyriausybės kanceliarijai, „Sodrai“, Vidaus reikalų ministerijai, savivaldybėms ir kitoms orga-

nizacijoms. Didžiųjų telekomunikacijos bendrovių („Telia“, „Bitė“, TELE2) laiko apskaitos sistemos yra nuolatos lyginamos su UTC(LT) atominiais laikrodžiais. Šviesolaidiniu ryšiu su FTMC Metrologijos skyriaus laboratorija sujungta ir Registrų centro informacinė sistema. FTMC Metrologijos skyriaus Laiko ir dažnio etalono laboratorija nuo 2001 m. rūpinasi UTC(LT) atominiai laikrodžių ir laiko signalus perduodančios įrangos nuolatiniu veikimu ir tikslaus laiko perdavimo technologijų plėtra. Papildoma informacija: Rimantas Miškinis, FTMC Metrologijos skyriaus Laiko ir dažnio etalono laboratorijos vadovas. El. paštas rimantas.miskinis@ftmc.lt ■

Aplinkos apsaugos inžinerijos tyrimai

Prof. habil. dr. Pranas Baltrėnas,
doc. dr. Dainius Paliulis

VGTU Aplinkos inžinerijos fakulteto Aplinkos apsaugos katedra ir Aplinkos apsaugos instituto iniciatyva kovo 20 d. buvo surengti kasmetinės 20-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis“ aplinkos apsaugos inžinerijos tematikos pranešimų skaitymai. Kartu buvo paminėta ir Žemės diena. Šią dieną minime, kai ateina astronominis pavasaris ir susilygina dienos bei nakties ilgumas.

1971 m. Jungtinės Tautos pavasario lygiadienį paskelbė Pasauline Žemės diena. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, Žemės dienos iniciatorius Džonas Makonelis (*John McConnell*) kreipėsi į mūsų tautą, kviesdamas tapti Žemės globėjais ir pavasario lygiadienį, kuris skirtingose planetos vietose yra kovo 20–21 d., minėti kaip Pasaulinę Žemės dieną. Atsiliepdama į šį kreipimąsi, tuometinė Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba 1992 m. Žemės dieną oficialiai įteisino ir Lietuvoje.

Konferencijos tikslas – telkti jaunuosius mokslininkus, vykdančius aplinkos inžinerijos ir artimų sričių tematikos mokslinius tyrimus, skatinti jų bendradarbiavimą ir eksperimentinių tyrimų rezultatų sklaidą. Labai svarbu ugdyti jaunųjų mokslininkų gebėjimus pateikti tyrimų rezultatus visuomenei. Nemažai konferencijos dalyvių studijuoja doktorantūroje ir vykdo tyrimus įvairiose mokslo institucijose. Dalyvavo ir jaunesnieji mokslo darbuotojai, neseniai apgynę disertacijas, lektorai ir aktyvūs magistrantai.

Ši konferencija – jubiliejinė, surengta jau dvidešimtą kartą. Gausiai susirinkusius dalyvius pasveikino ir jai vadovavo konferencijos organizacinio komiteto pirmininkas, Aplinkos apsaugos instituto vyriausiasis mokslo darbuotojas prof. habil. dr. Pranas Baltrėnas. Atvyko ir didelę patirtį turintys mokslininkai, vertinantys pradedančiųjų tyrėjų darbus. Taip siekiama užtikrinti mokslininkų kaitą ir sėkmingai naudoti turimą infrastruktūrą. Mokslui reikia iniciatyvių, gabių jaunų žmonių. Labai svarbu, kad kartu dirbtų mokslas ir verslas.

Kasmet rengiama konferencija sulaukia vis didesnio Lietuvos ir užsienio pranešėjų dėmesio. Gausu pranešėjų, dalyvaujančių jau ne vienerius metus. Dalyvavimas konferencijoje yra nemokamas, nes ji organizuojama Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aplinkos inžinerijos fakulteto dekanato ir Aplinkos apsaugos instituto lėšomis. Kaip stebėtojai gali dalyvauti visi, besidomintys jaunųjų mokslininkų atliekamais aplinkosaugos tyrimais.

Aplinkos viceministras Mindaugas Gudas

Organizacinio komiteto pirmininkas prof. habil. dr. Pranas Baltrėnas

Konferencijoje nagrinėtos šios Lietuvai aktualios aplinkos apsaugos temos: atmosferos tarša, oro valymo technologijos, aplinkos stebėseną, paviršinio vandens ir dirvožemio taršos mažinimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas, kraštovaizdžio tvarkymas,

asociacijos, UAB „Energeman“, Lietuvai pagražinti draugijos ir VGTU studentų atstovybės atstovai.

Plenariniame posėdyje

Pirmasis pranešimą perskaitė aplinkos

Konferencijos plenarinis posėdis

antropogeninis taršos poveikis aplinkai ir visuomenės sveikatai, triukšmo mažinimo technologijos, jonizuojančios spinduliuotės tyrimai ir matematinio modeliavimo

Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos direktorius Aistis Radavičius

taikymas aplinkosaugoje. Įvertinta jaunųjų mokslininkų pranešimų mokslinė ir praktinė vertė.

Plenariniame posėdyje dalyvavo 110 dalyvių, nuo profesorių iki bakalaurantų, atvykusių iš Lietuvos ir užsienio aukštųjų mokyklų, bei svečiai iš ministerijų ir mokslinio tyrimo institutų. 88 dalyviai buvo VGTU atstovai. Konferencijoje pristatytas 51 pranešimas, iš jų 32 – iš VGTU. Dalyvavo ir svečiai iš Italijos, Rusijos bei Ukrainos aukštųjų mokyklų. Dauguma pranešėjų rėmėsi ne tik teorinių, bet ir eksperimentinių tyrimų rezultatais. Pranešimus skaitė Aplinkos ministerijos, Lietuvos vėjo elektrinių

viceministras Mindaugas Gudas. Jis apžvelgė oro ir vandens taršos mažinimo ir atliekų tvarkymo sektorius, akcentuodamas žiedinės ekonomikos principų taikymą aplinkosaugoje. Pranešėjas pabrėžė, kaip svarbu mažinti oro teršalų emisijas į atmosferą iš transporto, pramonės, energetikos objektų ir žemės ūkio. Aplinkos ministerija planuoja parengti oro taršos valdymo planą ir kietojo kuro standartą, įvesti griežtesnes ribines vertes energetikos objektų emisijoms į aplinką. Būtina mažinti azoto ir fosforo patekimą iš žemės ūkio naudmenų į Baltijos jūrą ir Kuršių marias, tvarkyti individualių namų nuotekų valymo sistemą. Atliekų sektoriuje svarbu sureguliuoti mokesčius, skatinti atliekų rūšiavimą ir pakuočių perdirbimą.

Lietuvos vėjo elektrinių asociacijos direktorius Aistis Radavičius pateikė informaciją apie šios rūšies energetikos plėtrą Lietuvoje ir pasaulyje. Jis akcentavo, kad 2016 m.

Lietuvai pagražinti draugijos valdybos pirmininkas Juozas Dingelis

vėjo jėgainių pagaminamos energijos kiekis jau pralenkė išgaunamos, deginant akmens anglį. Vėjo jėgainės tapo antru didžiausiu instaliuotos galios šaltiniu Europoje. Jų galingumas gali siekti iki 8 MW, o bokšto aukštis – iki 164 m. 2016 m. pabaigoje bendra instaliuota vėjo elektrinių galia Lietuvoje pasiekė 510 MW, o 2020-aisiais gali pasiekti 23,5 GW. Vėjo jėgainių gaminama energija yra itin švarus elektros energijos gamybos būdas, paliekantis mažiausią anglies dvideginio pėdsaką – 9–10 g eq/kWh, t. y. apie 96 kartus švaresnis už anglį, 44 kartus – už dujas. Ateitis priklauso vėjo elektrinėms, įrengtoms jūroje.

UAB „Energeman“ teisininkė Greta Česnaitytė

UAB „Energeman“ atstovai – teisininkė Greta Česnaitytė ir komercijos vadovas Linas Kybartas – papasakojo, kad įmonė pernai gegužės 2 d. pradėjo eksploatuoti mechaninio ir biologinio apdoravimo (MBA) įrenginius. Į juos vežamos visų aštuonių Vilniaus regiono savivaldybių (Vilniaus m., Vilniaus r., Elektrėnų, Trakų, Ukmergės, Šalčininkų, Švenčionių, Širvintų) mišrios komunalinės

UAB „Energeman“ komercijos vadovas Linas Kybartas

atliekos. Projektinis MBA įrenginių pajėgumas – 250 000 tonų per metus. Apdorojant atliekas, atskiriamos antrinės žaliavos (stiklas, plastikas, popierius ir kartonas, juodieji ir spalvotieji metalai), kurias dar galima perdirbti, nebetinkamos perdirbti, bet turinčios energetinę vertę atliekos (kietasis atgautasis kuras ir biologiškai skaidžios atliekos) ir atliekos, kurios vežamos į sąvartynus. Iki šių įrenginių atsiradimo Lietuva nepakankamai laikėsi atliekų tvarkymo aplinkosaugos teisės aktų reikalavimų. Sukūrus reikiamą infrastruktūrą, vežamų į sąvartynus atliekų kiekis gerokai sumažėjo.

Pasak Lietuvai pagražinti draugijos pirmininko Juozo Dingelio, svarbu neteršti aplinkos. Kiekvienas turi tapti aplinkosaugininku. Siekiant išsaugoti tautos istorinę praeitį, labai svarbu neleisti iškirsti ažuolų giraičių. Siekiant sumažinti gyventojų emigraciją, reikia strateginių sprendimų, kurie didintų socialinį teisingumą ir stiprintų valstybės ekonomiką. Šios draugijos valdybos pirmininko pavaduotojas Jonas Ivoška perskaitė eiles apie gamtą.

Aplinkos apsaugos inžinerijos tyrimai

VGTU studentų atstovybės prezidentas Matas Povilauskas

VGTU studentų atstovybės prezidentas Matas Povilauskas aptarė jaunimo požiūrį į Žemės dieną. Pasak jo, reikia skatinti jaunus žmones pamilti žemę ir rūpintis mus supančios aplinkos išsaugojimu. Studentų atstovybės Aplinkos inžinerijos fakulteto pirmininkė Rusnė Raguckaitė pasidalino mintimis apie Žemės dieną. Aptardama technologijų svarbą mūsų gyvenime, ji pabrėžė, kad kai kurios technologijos kelia pavojų žmonijai.

Darbas sekcijose

Keturiose sekcijose buvo perskaityti 27 pranešimai. Atmosferos apsaugos sekcijos darbą organizavo Aplinkos apsaugos katedros vedėjas prof. dr. Saulius Vasarevičius.

Septyni pranešėjai (visi – iš VGTU) nagrinėjo bepiločių orlaivių taikymo aplinkos parametrų stebėsenai, biodujų gamybos, oro teršalų koncentracijų matavimo, kvapų sklaidos modeliavimo, oro valymo įrenginių modeliavimo klausimus. Ypač didelio susidomėjimo sulaukė Aplinkos apsaugos katedros atstovių – Ž. Bingelytės ir L. Kriščiūnaitės pranešimai.

Hidrosferos ir dirvožemio apsaugos sekcijai vadovavo Aplinkos apsaugos katedros docentė dr. Aušra Zigmontienė. VGTU ir Vilniaus universiteto jaunieji mokslininkai perskaitė septynis pranešimus, kuriuose nagrinėjo dirvožemio, sąvartynų teritorijos ir vandens užterštumo sunkiaisiais metalais, angliavandenilių pašalinimo iš dirvožemio, sunkiųjų metalų šalinimo iš vandens ir dir-

Aplinkos inžinerijos fakulteto pirmininkė Rusnė Raguckaitė

vožemio, dugno pelenų bei šlako savybių tyrimo klausimus. Geriausiai parengtais pripažinti VU Ekologijos ir aplinkotyros centro atstovės B. Bartašiūnaitės ir VGTU Aplinkos apsaugos katedros tyrėjos J. Seniūnaitės pranešimai

Antropogeninės taršos poveikio aplinkai ir atliekų tvarkymo sekcijai vadovavo Aplinkos apsaugos katedros prof. dr. Edita Baltrėnaitė. Šeši jaunieji mokslininkai iš VGTU ir VDU nagrinėjo teršalų poveikio augalams, užteršto vandens valymo, antropogeninės veiklos įtakos upių kokybei, medinių geležinkelio pabėgių pirolizės ir utilizavimo klausimus. Labiausiai sudomino VDU Aplinkotyros katedros atstovės V. Narkevičiūtės ir VGTU Aplinkos apsaugos katedros tyrėjo R. Vilniškio pranešimai.

Fizinės aplinkos taršos ir kraštovaizdžio apsaugos sekcijai vadovavo Aplinkos apsaugos katedros doc. dr. Raimondas Grubliauskas. Pranešimus perskaitė septyni jaunieji mokslininkai iš VGTU, KTU ir Utenos kolegijos. Juose nagrinėti triukšmo mažinimo, vibracijos modeliavimo, prietaisų kalibravimo, radioizotopų tyrimo vandens gręžiniuose ir naftos tyrimo vandenyje klausimai. Geriausiai pripažinti Utenos kolegijos Aplinkos apsaugos katedros atstovės O. Vaitėkėnaitės ir VGTU Aplinkos apsaugos katedros atstovo K. Pilžio pranešimai.

Stendinius pranešimus parengė 18 jau-

Stendiniai pranešimai

nųjų mokslininkų. Konferencijos dalyviai parengė 45 mokslinius straipsnius, iš kurių 40 buvo atrinkta recenzuoti. Straipsniai, atitinkantys mokslo darbams keliamus reikalavimus, bus skelbiami recenzuojamame mokslo žurnale „Mokslas – Lietuvos ateitis“, kuris referuojamas tarptautinėse duomenų bazėse, ir planuojamame išleisti recenzuojamame konferencijos straipsnių rinkinyje, referuojamame tarptautinėje duomenų bazėje Index Copernicus.

Ši VGTU kasmet organizuojama konferencija ne tik gilina fundamentinius ir taikomojus tyrimus, bet ir stiprina ryšius tarp aukštųjų mokyklų bei mokslo institutų. Kviečiame joje aktyviai dalyvauti visus aplinkos apsaugos problemomis besidominčius jaunuosius tyrėjus. ■

Šiaulių universiteto 20-metis

Šiaulių universiteto Alumnų klubo nariai

■ Atkelta iš 4 p.

„Salduvės“ skyriaus iniciatyva surengta diskusija apie Pedagoginio instituto ir KTU politechnikos fakulteto reorganizavimą į Šiaulių universitetą. Po metų, 1997-aisiais, universitetą įsteigė Lietuvos Respublikos Seimas.

Universiteto 20-mečio minėjime. Iš kairės: rektorius D. Jurgaitis, viceministras G. Viliūnas, ministrė Jurgita Petrauskienė, tarybos pirmininkas R. Vaštakas

Diskusijos dalyviai ir pranešėjai. Iš kairės: Šiaulių miesto meras Artūras Visockas, Virginija Kavaliauskienė, LR Seimo narys Algirdas Butkevičius, Mokslo instituto direktorė prof. dr. Diana Cibulskienė

Jubiliejinėje konferencijoje pranešimus skaitė Šiaulių universiteto rektorius prof. dr. Donatas Jurgaitis, Ugdymo mokslų ir socialinės gerovės fakulteto dekanė doc. dr. Erika Masiliauskienė, Mokslo instituto direktorė prof. dr. Diana Cibulskienė, universiteto tarybos pirmininkas Rimvydas Vaštakas. Regioninio universiteto vaidmenį valstybės strategijoje aptarė Seimo Švietimo ir mokslo komiteto narys prof. dr. Arūnas Gumuliauskas. Šiaulių universiteto įtaką šiaurės Lietuvos regionui analizavo Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmų generalinis direktorius Alfredas Jonuška. Dis-

kusijoje dalyvavo Lietuvos švietimo tarybos pirmininkė prof. Vilija Targamadžė, Šiaulių meras Artūras Visockas, regiono plėtros tarybos pirmininkas Vitalijus Mitrofanovas, universiteto studentų atstovybės atstovai, Seimo nariai – doc. dr. Stasys Tumėnas, dr. Algirdas Butkevičius ir kt. Konferencijoje dalyvavo švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė ir viceministras doc. dr. Giedrius Viliūnas. Vitražo galerijoje (Seimo I rūmuose) buvo atidaryta Šiaulių universiteto meninės veiklos ir meno studijų programų studentų baigiamųjų darbų paroda.

Balandžio 22 d. Šiaulių universiteto Muzikos pedagogikos katedros mišrus choras „Studium“ (minėtos konferencijos metu koncertavęs Seime) dalyvavo Lietuvos suaugusiųjų chorų konkurse ir iškovojo aukščiausią – pirmojo laipsnio – diplomą. Merginų choras „Pavasaris“ pelnė antrojo laipsnio diplomą.

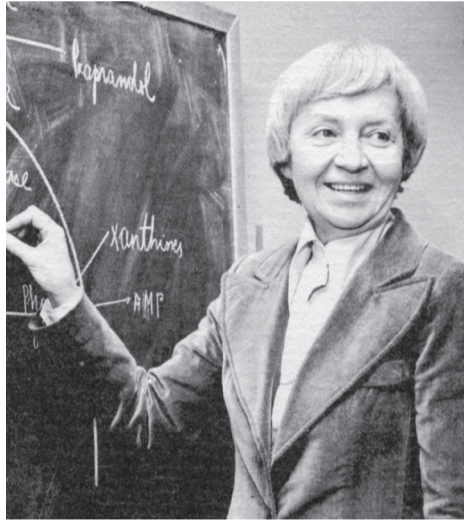
Praėjusiais metais Šiaulių universitetas buvo akredituotas maksimaliam – 6 metų laikotarpiui. Per veiklos dvidešimtmetį universitetas išleido daugiau kaip 36 tūkst. absolventų. Parengė J. J. ■

Profesorė Milda Budrienė

Regina Vaišvilienė

Ūsėnys. Pradžią – Nr. 2 (579)

Dr. Milda Budrienė-Kuršaitė-Budrys (1916–2008) gimė 1916 m. sausio 12 d. Jungtinėse Amerikos Valstijose, Lavrense, Masačusetso valstijoje. 1923 m. ji su tėvais grįžo į Lietuvą ir šeima apsigyveno Tauragėje. Milda mokėsi Tauragės aukštesniojoje komercijos mokykloje, o tėvams išsikėlus į Kauną, – Kauno „Aušros“ mergaičių gimnazijoje. Ją baigusi

Dr. Milda Budrienė, tapusi JAV alergologų draugijos nare. Nuotrauka iš žurnalo „Medicina“, 1974 Nr. 2 (165)

1934 m., įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos ir matematikos fakultetą. Išlaikiusi papildomą lotynų kalbos egzaminą, tęsė studijas Medicinos fakultete, kurį baigė 1940 m. Gavusi gydytojo praktikos teises, Milda pradėjo dirbti Raudonojo Kryžiaus tuberkuliozės sanatorijoje Aukštojoje Panemunėje ir profesorės V. Tumėnienės vaikų sanatorijoje, vaikų ligų dispanseryje, vėliau tapo mokyklos gydytoja.

1941 m. Milda ištekėjo už savo bendrakursio gydytojo Stasio Budrio. 1943 m. jie susilaukė dukters Gražinos, o 1944 m. su šeima pasitraukė į Vakarų Vokietijoje Milda dirbo su garsaus prof. A. Czerny asistentu, vėliau išvažiavo į Prahą ir darbuosi vaikų ligoninėje su prof. Bennett. Artėjant sovietų frontui, grįžo į Sudetų kraštą, kuriame buvo apsistojusi visa šeima. Traukdamiesi toliau, atsidūrė Bavarijoje ir gyveno įvairiose karo pabėgėlių stovyklose (žr. „Medicina“, 1971, Nr. 2, p. 48). Apie karo sunkumus ir paliekamą tėvynę dr. Milda vėliau papasakojo vaizdo filme „Išėjome laisvės ieškoti“, kurį išleido S. Budrio lietuvių fotoarchyvas, filmavo ir įrašė

Arvydas Raneckis (žr. Darbštumo ir valios harmonija, 2003).

Karui pasibaigus, Milda Budrienė nuvyko į JAV ambasadą Štutgarte ir paprašė leidimo grįžti į Ameriką. Kaip Amerikos pilietė sutikimą išvykti ji gavo tuoj pat. Tačiau iškilo sunkumų dėl kitų šeimos narių galimybių vykti kartu. Su jais į Vakarų pasitraukė ir Mildos bei Stasio mamos. Todėl Budriai apsisprendė, kad Mildai reikia pirmiausiai išvykti ir ieškoti galimybių, kur galėtų įsikurti likusi šeimos dalis. 1946 m. liepos mėnesį Milda Budrienė iš Prancūzijos uosto Le Havre išplaukė viena.

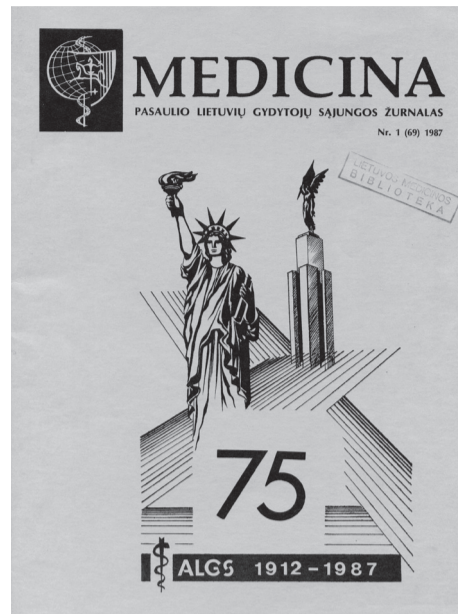
Atvykusi į JAV, pirmiausia pradėjo ieškoti, kur galėtų gauti gydytojos darbą. Tačiau rasti vietą stažuotei gydytojoms moterims, atvykusioms iš Europos, buvo labai sunku. Iki Antrojo pasaulinio karo Amerikoje vyravo nuomonė, kad gydytojais gali būti tik vyrai. Pralaužti šią įsisenėjusią nuostatą buvo labai nelengva, tačiau Mildai pasisekė. Ji įrodė, kad Vytauto Didžiojo universitetas

Knygos pristatymas. Iš kairės: dr. A. Vanagūnas, dr. M. Budrienė, dr. J. Račkauskas, dr. V. Šaulys. 1992 m.

Kaune priskiriamas A kategorijai, o ten išduoti diplomai įskaitomi pasaulyje. 1947 m. į JAV atvyko ir likusi šeimos dalis. Milda Budrienė vietą stažuotei gavo Šv. Antano ligoninėje Čikagoje. Kiek padirbėjusi Franklin Blvd ligoninėje, 1950 m. baigė stažuotę ir, sėkmingai išlaikiusi egzaminus, įgijo gydytojo praktikos teises Iliojaus valstijoje.

Kai šias teises gavo ir jos vyras Stasys, sutuoktiniai atidarė savo kabinetą Čikagos priemiestyje (Cicero, Brighton Park apy-

Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungos žurnalas „Medicina“. 1987 Nr. 1, (69-219), skirtas ALGS 75-mečiui

linkėje). Po kurio laiko Lietuvių gydytojų biuletenyje (1961, Nr. 3) buvo paskelbta: „Daktarai M. ir S. Budriai pastatė ir įrengė modernias klinikas. Š. m. gegužės 7 d. įvyko tų klinikų pašventinimas <...> Dr. J. Valaitis Illinois Lietuvių Gydytojų Draugijos vardu sveikino dorus Budrius, linkėdamas profesinės sėkmės.“

Gydytojos M. Budrienės netenkino bendroji praktika. Ji pradėjo lankyti alergologijos kursą, o 1956 m. dirbti dr. L. Unger ka-

binete. Nuo 1958 m. dr. Milda tapo Iliojaus universiteto Alergijos klinikos instruktore, o nuo 1971 iki 1984 m. dirbo čia klinikos profesore. 1974 m. išlaikė alergologijos ir klinikinės imunologijos specialybės egzaminus, o 1975 m. įgijo Floridos ir Indianos valstijų praktikos teises.

Savo klinikoje Budriai dirbo iki 1982 m., kol apsisprendė, kad metas baigti aktyvią profesinę veiklą. Jie norėjo persikelti į Sarasotą (Floridos valstija), tačiau įgyvendinti ramaus gyvenimo planus sutrukė Stasio širdies operacija. 1984 m. balandžio 10 d. dr. Stasys Budrys staiga mirė. (Apie jo gyvenimą, profesinę ir visuomeninę veiklą dr. Milda Budrienė parengė albumą, kuris saugomas Lietuvių medicinos muziejuje Čikagoje.)

Netekusi artimo žmogaus ir bendražygio, daktarė Milda tolesnį gyvenimą paskyrė archyvo tvarkymui ir knygų rašymui. Būdamama aktyvi Amerikos lietuvių gydytojų ir Pasaulio lietuvių gydytojų draugijų narė, leidinio „Lietuvių gydytojų biuletenis“ redakcinės kolegijos narė, o vėliau (1965–1970) ir atsakingoji redaktorė, ji surinko daug įvairios archyvinės medžiagos apie lietuvių gydytojus, dirbusius išsvijoje. Visa jos visuomeninė veikla buvo skirta lietuvybei išsaugoti svetimuose kraštuose ir lietuvių gydytojams telkti bendram darbui. Apie tai liudija jos rašyti straipsniai ir knygų įžangose išsakytos mintys.

Knygos „Amerikos lietuviai gydytojai“ (1992) autorės žodyje ji rašė: „1987 m. sukako 75 metai, kai Jungtinėse Amerikos Valstijose gyvenę lietuviai gydytojai susibūrė į Amerikos lietuvių daktarų draugiją (ALDD). Tais pačiais metais sukako 30 metų, kai ALDD, pagausėjusi ir sujungusi gydytojus iš įvairių valstijų, buvo pavadinta Amerikos lietuvių gydytojų sąjunga (ALGS). Šioms sukaktims pažymėti ir buvo sumanyta ši knyga. Tačiau laikas nenumaldomai bėga: netrukus, 1993 metais, sukaks 30 metų, kai ALGS pabandė suburti po įvairius kraštus išsiskaidžiusius lietuvių gydytojus ir pasivadino Pasaulio lietuvių gydytojų sąjunga (PLGS).“

Jos istorijai aprašyti, matyt, reikėtų atskiro veikalų. Į šią knygą galima žiūrėti kaip į 1991 m. išleisto mano parengto „Amerikos lietuvių gydytojų vardyno“ tęsinį: šį kartą iš vardyno išrinktos pavardės tų asmenų, kurie daugispelnė medicinai ir visuomeniniam-politiniam bei kultūriniam JAV lietuvių bendruomenės gyvenimui. Jei vardyne buvo surinkti sausi faktai, tai dabar gydytojų biografijas stengtasi pateikti detaliau, kiekvienu atveju nurodomi ir bibliografiniai šaltiniai.“
Autorė yra Lietuvos medicinos bibliotekos Informacijos skyriaus vedėja
(Pabaiga – kitame numeryje)

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Akademinės bendruomenės indėlis į mokslinės informacijos sklaidos ir populiarinimo sistemą“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2017 m. skyrė 8 tūkst. eurų.
„Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizainerė Giedrė Zaveckienė

Redakcinė kolegija: Alvydas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Raimundas Dužinskas, Vygintas Gontis, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Milena Medineckienė, Andrius Puksas, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Janina Valančiūtė
Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com
Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt

Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.